

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-24-109-16

Druk nr 555
Warszawa, 31 maja 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych przekazuję Sejmowi

**- Informację o realizacji ustawy o
specjalnych strefach ekonomicznych.
Stan na 31 grudnia 2015 r.**

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rozwoju.

Z poważaniem

(-) Beata Szydło

MINISTERSTWO ROZWOJU

**Informacja o realizacji ustawy
o specjalnych strefach ekonomicznych**

Stan na 31 grudnia 2015 r.

Warszawa, maj 2016 r.

Spis treści

<i>Synteza .....</i>	<i>3</i>
<i>Wprowadzenie.....</i>	<i>4</i>
<i>I. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych.....</i>	<i>5</i>
<i>II. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych.....</i>	<i>9</i>
<i>III. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi.....</i>	<i>30</i>
<i>Podsumowanie .....</i>	<i>57</i>
<i>Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce.....</i>	<i>59</i>

Synteza

Niniejszy dokument został przygotowany w związku z art. 26 *ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 282), zwanej dalej „ustawą o sse”, który nakłada na Radę Ministrów obowiązek przedstawiania Sejmowi informacji o realizacji ustawy o sse wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu.

Dokument ten zawiera informacje dotyczące funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. i obejmuje, tak jak w raportach za poprzednie lata, następujące zagadnienia:

- lokalizację i stopień zagospodarowania każdej ze stref,
- efekty funkcjonowania stref z uwzględnieniem liczby udzielonych zezwoleń, utworzonych miejsc pracy, wartości i struktury branżowej zrealizowanych inwestycji oraz krajów pochodzenia kapitału,
- działalność spółek zarządzających strefami.

W 2015 r. łączny obszar stref wzrósł o 1 702,9 ha, tj. do poziomu 19 836,9 ha. Średni stopień jego zagospodarowania wyniósł 59,5%.

Na koniec 2015 r. przedsiębiorcy posiadali 2 177 ważnych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie stref.

W 2015 r. skumulowana wartość zainwestowanego kapitału wyniosła blisko 111,7 mld zł, co oznacza jej wzrost o ponad 9,7 mld zł (tj. o 9,5%) w stosunku do roku poprzedniego. Na koniec grudnia 2015 r. inwestorzy zatrudniali łącznie ponad 312 tys. pracowników. W stosunku do 2014 r. ich liczba zwiększyła się o 16,5 tys., tj. o 5,6%. Wzrost ten był jednak niższy niż w roku poprzednim o 5,2 pkt proc.

Zainwestowany w strefach kapitał - tak jak w roku 2014 - w blisko 75% pochodził z sześciu krajów, tj.: Polski, Niemiec, USA, Holandii, Japonii i Włoch. Struktura branżowa inwestycji nie uległa istotnym zmianom. Największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały firmy z branży motoryzacyjnej (26,8%). Kolejne miejsca zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (10,0%) oraz przedsiębiorcy produkujący wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (8,5%).

Największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefy legnicką i katowicką, w których na branżę wiodącą w 2015 r. przypadło odpowiednio 61,0% i 52,5% wartości inwestycji. W strefach wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej udział branży dominującej ukształtował się na tym samym poziomie i wyniósł 42,1% zainwestowanego kapitału. Do stref: legnickiej, katowickiej i wałbrzyskiej napłynęło najwięcej inwestycji z branży motoryzacyjnej, zaś w strefie warmińsko-mazurskiej największy udział miała produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.

W 2015 r. spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi przeznaczyły na ich promocję 8,3 mln zł. Z kolei na budowę infrastruktury na obszarze stref wydano 446,4 mln zł, w tym nakłady spółek zarządzających stanowiły 33,6%. Pozostała część wydatków finansowana była przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Wprowadzenie

Specjalna strefa ekonomiczna to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, gdzie przedsiębiorcy realizujący nowe inwestycje mogą korzystać z pomocy regionalnej w formie zwolnienia dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu od podatku dochodowego.

W Polsce istnieje 14 specjalnych stref ekonomicznych, tj.: kamiennogórska, katowicka, kostrzyńsko-słubicka, krakowska, legnicka, łódzka, mielecka, pomorska, śląska, starachowicka, suwalska, tarnobrzaska, wałbrzyska oraz warmińsko-mazurska.

Według obowiązujących przepisów strefy będą funkcjonowały do końca 2026 r.

Zasady korzystania z pomocy publicznej przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wydane do końca 2000 r. zostały wynegocjowane z Komisją Europejską i określa je ustawa z dnia 2 października 2003 r. *o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.).

Przedsiębiorcy posiadający zezwolenia udzielone po 1 stycznia 2001 r. korzystają z pomocy publicznej w formie zwolnień podatkowych na zasadach całkowicie zgodnych z prawem UE obowiązującym w dniu wydania zezwolenia.

Specjalne strefy ekonomiczne objęte są programem pomocowym o numerze SA.40523(2015/X) do końca 2020 r. Na program składają się akty prawne regulujące zasady udzielania pomocy w strefach, a więc ustawa o sse, rozporządzenie Rady Ministrów wydawane na podstawie art. 4 ust. 4 tej ustawy, a także 14 rozporządzeń ministra właściwego do spraw gospodarki (odrębnych dla każdej ze stref) wydanych w oparciu o art. 17 ust. 1a ww. ustawy.

W 2015 r. ustawa o sse została znowelizowana *ustawą z dnia 22 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 143). Wprowadzone zmiany dotyczyły:

- rozszerzenia katalogu tzw. gruntów publicznych, na którym może być ustanowiona strefa o tereny należące do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa,
- zwiększenia limitu powierzchni stref z 20 tys. do 25 tys. ha.

I. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o sse statusem strefy mogą być obejmowane grunty stanowiące własność zarządzającego, Skarbu Państwa, jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego i związku komunalnego albo będące w użytkowaniu wieczystym zarządzającego lub jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, czyli tzw. grunty publiczne. Kryteria włączania do stref takich gruntów określa *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych*, przyjęta przez Radę Ministrów w 27 stycznia 2009 r.

Strefą można obejmować także grunty stanowiące własność lub użytkowanie wieczyste innych podmiotów, tzw. grunty prywatne, pod warunkiem, że jest spełnione przynajmniej jedno z kryteriów określonych w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie kryteriów, których spełnienie umożliwia objęcie niektórych gruntów specjalną strefą ekonomiczną* (Dz.U. z 2015 r. poz. 1473).

Na dzień 31 grudnia 2015 r. specjalne strefy ekonomiczne obejmowały tereny zlokalizowane w 173 miastach i 248 gminach, o łącznej powierzchni 19 836,9 ha.

W stosunku do roku 2014 łączna powierzchnia stref wzrosła o 1 702,92 ha, w wyniku włączenia 1 856,62 ha i wyłączenia 153,85 ha oraz korekty obszaru zwiększającej powierzchnie stref o 0,15 ha, dokonanej w związku z nowymi pomiarami geodezyjnymi.

W 2015 r. zmianie uległy granice 11 specjalnych stref ekonomicznych, przy czym granice strefy tarnobrzeskiej zmieniane były trzykrotnie, a granice strefy pomorskiej i mieleckiej - dwukrotnie.

Wśród terenów włączonych w 2015 r. grunty prywatne stanowiły blisko 16,5%. Na obszarze o powierzchni 306,8 ha mają być zrealizowane 22 projekty inwestycyjne, w tym 15 spełniających kryterium stopy bezrobocia, 7 - kryterium innowacyjności. Ponad 9,7 ha zostało włączonych na rzecz pełnej realizacji 9 rozpoczętych już na terenie strefy inwestycji (zgodnie z tzw. kryterium niezbędności obszaru).

Pozostałe tereny, które w 2015 r. uzyskały status specjalnej strefy ekonomicznej, tj. 1 549,8 ha, stanowiły grunty publiczne.

W 2015 r. w największym stopniu zwiększony został obszar strefy suwalskiej, tj. o 69,1%. Powierzchnia strefy legnickiej wzrosła w 2014 r. o 45,5%, a stref: wałbrzyskiej, słupskiej i pomorskiej – odpowiednio o 10,3%, 10,1% i 9,5%. W przypadku jednej strefy, tj. kamiennogórskiej, obszar uległ zmniejszeniu w stosunku do 2014 r. o 9,6%.

Lokalizację i wielkość specjalnych stref ekonomicznych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2015 r.*)
		Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.	
1	Kamiennogórska dolnośląskie, wielkopolskie	413,40	373,83	<u>miasta</u> : Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Lubań, Ostrów Wielkopolski, Piechowice, Zgorzelec <u>gminy</u> : Bolków, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubań, Lubawka, Mirsk, Nowogrodziec, Prusice, Żmigród
2	Katowicka śląskie, małopolskie, opolskie	2 347,34	2 347,34	<u>miasta</u> : Bielsko-Biała, Bieruń, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kędzierzyn-Koźle, Knurów, Lubliniec, Myszków, Orzesze, Piekary Śląskie, Racibórz, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sławków, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze, Zawiercie, Żory <u>gminy</u> : Czechowice-Dziedzice, Czerwonka-Leszczyny, Głuchołazy, Godów, Gogolin, Kietrz, Koniecpol, Krapkowice, Miedźna, Myślenice, Olesno, Pawłowice, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudziniec, Siewierz, Strzelce Opolskie, Ujazd
3	Kostrzyńsko-Słubicka lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie	1 746,98	1 868,05	<u>miasta</u> : Białogard, Gniezno , Gorzów Wielkopolski, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól, Poznań, Szczecin, Wągrowiec, Zielona Góra, Żary <u>gminy</u> : Barlinek, Buk, Bytom Odrzański, Chodzież, Czerwieńsk, Dębno, Dobiegniew, Drezenko, Goleniów, Gryfino, Gubin, Kamień Pomorski, Kargowa, Karlino, Koźuchów, Krosno Odrzańskie, Kwilcz , Lubsko, Łobez, Międzyrzecz, Nowogard, Nowy Tomyśl, Pełczyce, Przemęt, Rzepin, Skwierzyna, Słubice, Sędziszew, Strzelce Krajeńskie, Sulechów , Sulęcín, Swarzędz, Śmigiel, Wronki
4	Krakowska małopolskie, podkarpackie	707,78	707,78	<u>miasta</u> : Bochnia, Bukowno, Kraków, Krosno, Limanowa, Nowy Sącz, Oświęcim, Sucha Beskidzka, Tarnów <u>gminy</u> : Andrychów, Bochnia, Boguchwała, Chelmek, Chrzanów, Czorsztyn, Dąbrowa Tarnowska, Dobczyce, Gdów, Niepołomice, Nowa Sarzyna, Skawina, Słomniki, Trzebinia, Wolbrom, Zabierzów, Zator
5	Legnicka dolnośląskie, lubuskie	1 212,42	1 763,77	<u>miasta</u> : Chojnów, Głogów, Jawor , Legnica, Lubin, Zgorzelec , Złotoryja <u>gminy</u> : Chojnów, Gromadka, Howa , Kostomłoty, Legnickie Pole, Męcinka , Miękinia, Miłkowice, Polkowice, Prochowice, Przemków, Środa Śląska
6	Łódzka łódzkie, wielkopolskie, mazowieckie	1 302,26	1 339,17	<u>miasta</u> : Bełchatów, Koło, Konstantynów Łódzki, Kalisz, Kutno, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Płock, Pruszków, Raciąż, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Sochaczew, Tomaszów Mazowiecki, Turek, Warszawa, Zduńska Wola, Zgierz, Żyrardów <u>gminy</u> : Aleksandrów Łódzki, Brójce, Grodzisk Mazowiecki, Kleszczów, Koluszki, Ksawerów, Nowe Skalmierzyce, Opoczno, Ostrzeszów, Paradyż, Przykona, Sławno, Stryków, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Widawa, Wieluń, Wola Krzysztoporska, Wolbórz, Wróblew, Żelów, Zgierz, Żychlin
7	Mielecka podkarpackie, małopolskie, lubelskie, zachodniopomorskie, śląskie	1 362,99	1 495,65	<u>miasta</u> : Chełm, Częstochowa, Dębica, Gorlice, Jarosław, Kraśnik , Krosno, Leżajsk, Lubaczów, Lubartów, Lublin, Łańcut, Mielec, Międzyrzec Podlaski , Radzyń Podlaski, Rzeszów, Sanok, Szczecin, Zamość <u>gminy</u> : Dębica, Głogów Małopolski, Kolbuszowa, Leżajsk, Ostrów, Radymno, Rejowiec Fabryczny , Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Trzebownisko, Zagórz

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2015 r.*)
		Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.	
8	Pomorska pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie	1 863,27	2 039,99	<u>miasta</u> : Brodnica, Bydgoszcz, Czarnków , Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Kwidzyn, Leba , Malbork, Piła, Rypin, Stargard Szczeciński, Starogard Gdański, Tczew, Toruń, Włocławek <u>gminy</u> : Barcin, Chojnice, Czarna Woda, Człuchów, Gniewino, Janikowo , Kowalewo Pomorskie, Krokowa, Liniewo , Lipno , Łysomice, Sztum, Świecie, Tczew, Wąbrzeźno
9	Słupska pomorskie, zachodniopomorskie	816,79	899,37	<u>miasta</u> : Darłowo , Koszalin, Lębork , Słupsk, Szczecinek, Ustka, Wałcz <u>gminy</u> : Biesiekierz, Czarne, Debrzno, Kalisz Pomorski, Karlino, Polanów, Słupsk, Tychowo
10	Starachowicka świętokrzyskie, mazowieckie, opolskie, łódzkie, lubelskie	644,46	644,46	<u>miasta</u> : Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Puławy, Skarżysko-Kamienna, Starachowice <u>gminy</u> : Iłża, Końskie, Mniszków, Morawica, Piekoszków, Połaniec, Sędziszów, Stąporków, Suchedniów, Szydłowiec, Tułowice
11	Suwalska podlaskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie	375,63	635,07	<u>miasta</u> : Białystok, Bielsk Podlaski , Elk, Grajewo, Hajnówka , Łomża, Olecko , Ostrów Mazowiecka , Sejny , Suwałki <u>gminy</u> : Czyżew , Gołdap, Małkinia Górna, Narewka , Nowogród , Siemiatycze , Suwałki, Szczuczyn , Zabłudów
12	Tarnobrzaska podkarpackie, mazowieckie, świętokrzyskie, lubelskie, dolnośląskie, podlaskie	1 677,17	1 743,30	<u>miasta</u> : Jasło, Kraśnik, Łuków, Opatów, Pionki, Przemyśl, Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski <u>gminy</u> : Baranów Sandomierski, Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, Jedlicze, Kobierzyce, Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Opatów, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, Połaniec, Poniatowa, Przasnysz, Ryki, Rudnik nad Sanem , Rymanów, Siedlce, Staszów, Tomaszów Lubelski, Tuczepy, Węgrów, Wyszków
13	Wałbrzyska dolnośląskie, opolskie, wielkopolskie, lubuskie	2 648,59	2 921,70	<u>miasta</u> : Bielawa, Bolesławiec, Dzierżoniów, Grodków, Kalisz, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Opole, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych, Wrocław <u>gminy</u> : Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dąbrowa , Długołęka, Góra, Jarocin, Jelcz-Laskowice, Kluczbork, Kłodzko, Kobierzyce, Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski , Lewin Brzeski , Namysłów, Niemodlin , Nowa Ruda, Nysa, Oława, Otmuchów, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Świebodzin , Twardogóra, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie, Żarów
14	Warmińsko-Mazurska warmińsko-mazurskie, mazowieckie	1 014,88	1 057,38	<u>miasta</u> : Bartoszyce, Ciechanów, Elbląg, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mława, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, Ostrołęka, Ostróda, Płońsk <u>gminy</u> : Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Ciechanów, Dobre Miasto, Iłowo-Osada, Kurzętnik, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orzysz, Pasłęk, Piecki, Pisz, Pomiechówek , Szczytno, Wielbark, Zakroczym
Razem		18 133,96	19 836,88	

*1) Pogrubioną czcionką wyróżniono miasta i gminy, których tereny włączono do strefy w 2015 r.

Zagospodarowanie obszaru stref

Stopień zagospodarowania obszaru stref przedstawia tabela 2. Do gruntów zagospodarowanych została zaliczona powierzchnia zajęta przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy oraz przez przedsiębiorców działających bez zezwolenia (gdyż je wcześniej utracili lub nie mogli go uzyskać z uwagi na przedmiot działalności), a także grunty zajęte pod infrastrukturę.

Tabela 2. Zagospodarowanie obszaru stref wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Lp.	Strefa	Obszar strefy (w ha)	Grunty zagospodarowane (w ha)	Grunty niezagospodarowane (w ha)	Stopień zagospodarowania gruntów (w %)
1	Kamiennogórska	373,8344	223,7722	150,0622	59,86
2	Katowicka	2 347,3429	1 523,1730	824,1699	64,89
3	Kostrzyńsko-Słubicka	1 868,0492	1 028,1531	839,8961	55,04
4	Krakowska	707,7833	542,6382	165,1451	76,67
5	Legnicka	1 763,7713	321,6678	1 442,1035	18,24
6	Łódzka	1 339,1727	1 009,2916	329,8811	75,37
7	Mielecka	1 495,6519	1 039,3994	456,2525	69,49
8	Pomorska	2 039,9903	1 366,2094	673,7809	66,97
9	Słupska	899,3694	293,6283	605,7411	32,65
10	Starachowicka	644,4646	437,1363	207,3283	67,83
11	Suwalska	635,0653	332,4790	302,5863	52,35
12	Tarnobrzeska	1 743,3045	1 269,1575	474,1470	72,80
13	Wałbrzyska	2 921,6993	1 641,2543	1 280,4450	56,17
14	Warmińsko-Mazurska	1 057,3826	768,3571	289,0255	72,67
Razem		19 836,8817	11 796,3172	8 040,5645	59,47

Na koniec 2015 r. łączny obszar specjalnych stref ekonomicznych był zagospodarowany prawie w 60%. Największym stopniem zagospodarowania terenów charakteryzowały się strefy krakowska (76,7%) i łódzka (75,4%), zaś najmniejszym – legnicka (18,2%).

Na stopień zagospodarowania obszarów stref ma wpływ nie tylko powierzchnia terenów sprzedanych przedsiębiorcom pod inwestycje, ale także powierzchnia gruntów włączonych i wyłączonych w danym roku. Tereny wyłączone ze stref mogły być w poprzednich latach zaliczane do terenów zagospodarowanych. Przyczyną ich wyłączenia może być na przykład utrata zezwolenia przez inwestora lub też zajęcie terenu pod infrastrukturę. Oznacza to, że stopień zagospodarowania stref nie jest informacją pozwalającą w prosty sposób ocenić rozwój danej strefy w czasie, a jedynie obrazuje stosunek powierzchni zagospodarowanej do całej powierzchni strefy na koniec analizowanego okresu.

II. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych

Prezentowane poniżej informacje opracowano na podstawie sprawozdań kwartalnych przekazywanych ministrowi właściwemu do spraw gospodarki przez spółki zarządzające strefami. Sprawozdania te odnoszą się do przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na działalność w strefie. Pozostali, którzy nie posiadają zezwoleń, nie są objęci sprawozdawczością, gdyż nie ma podstaw prawnych do nałożenia na nich takiego obowiązku. W związku z tym dane o liczbie istniejących miejsc pracy oraz wartości poniesionych inwestycji są zaniżone w stosunku do wielkości faktycznych.

Efekty ekonomiczne poszczególnych stref w dużym stopniu są zdeterminowane położeniem geograficznym obszarów i związanym z tym poziomem rozwoju infrastruktury społeczno-gospodarczej oraz dostępnością wykwalifikowanej kadry. Strefy, które należą do wiodących pod względem liczby udzielonych zezwoleń, wartości inwestycji i liczby utworzonych miejsc pracy są zlokalizowane w części zachodniej, południowej i centralnej Polski.

Liczba udzielonych zezwoleń

W roku 2015 wydanych zostało 218 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych, co stanowiło 10% ogółu ważnych zezwoleń. W porównaniu z 2014 r. liczba udzielonych zezwoleń była niższa o 50%.

W 2015 r. najwięcej zezwoleń uzyskali przedsiębiorcy w strefach: mieleckiej (32), katowickiej (31) i wałbrzyskiej (27). Na trzy wymienione strefy przypadło ponad 41% zezwoleń wydanych w 2015 r.

Strefa mielecka wyróżnia się nie tylko pod względem ilości udzielonych nowych zezwoleń w ubiegłym roku, ale jednocześnie jest jedyną strefą, w której odnotowano spadek ich łącznej liczby. Był on konsekwencją upływu terminu ważności aż 39 zezwoleń na prowadzenie działalności w tej strefie.

W 2015 r., tak jak w latach poprzednich, najwięcej zezwoleń należało do przedsiębiorców w strefie katowickiej (330) i w wałbrzyskiej (284), a następnie w łódzkiej (206), mieleckiej (199) i tarnobrzeskiej (193). Na podmioty prowadzące działalność na terenie wspomnianych pięciu stref przypadło blisko 55,7% wszystkich zezwoleń ważnych na koniec 2015 r.

Całkowita liczba zezwoleń wydanych od początku funkcjonowania stref do końca 2015 r. wyniosła 3 430, z tego 1 253 zostało wyłączonych z obrotu prawnego w związku z cofnięciem, wygaszeniem, unieważnieniem bądź uchynieniem.

Cofnięcie zezwolenia może być wszczęte z urzędu w sytuacji niezrealizowania przez przedsiębiorcę określonych w nim warunków. Ponadto zgodnie z nowelizacją ustawy o sse z 2014 r., zezwolenie może być cofnięte na wniosek samego przedsiębiorcy. Od początku funkcjonowania stref do końca 2015 r. cofniętych zostało 711 zezwoleń, tj. 20,7% ogółu wydanych, zaś w samym 2015 r. - 24 zezwolenia.

Wygaszenie zezwolenia następuje na wniosek przedsiębiorcy lub z mocy prawa w przypadku utraty przez dany podmiot statusu przedsiębiorcy, tj. z dniem wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców (z zastrzeżeniem, że nie została ona uprzednio przejęta przez inny

podmiot), zaś w przypadku osoby fizycznej - z dniem wykreślenia z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej (pod warunkiem, że wykreślenie z ewidencji nie jest skutkiem przekształcenia formy działalności w spółkę kapitałową w oparciu o przepisy art. 584¹ Kodeksu spółek handlowych i zezwolenie nie przeszło na spółkę powstałą z przekształcenia). Ponadto zezwolenie wygasa wraz z upływem terminu, na jaki zostało udzielone. Do końca 2015 r. wygasło 535 zezwoleń, co stanowi 15,6% ogólnej liczby zezwoleń wydanych od początku istnienia stref. W samym 2015 r. wygaszenia dotyczyły 74 zezwoleń, w tym 35 na wniosek przedsiębiorców, zaś 39 wygasło w związku z upływem terminu ich ważności.

Unieważnienie zezwolenia ma miejsce w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wskazanych w art. 156 Kodeksu postępowania administracyjnego, na przykład naruszenia przepisów o właściwości, wydania decyzji bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa. Od początku funkcjonowania stref minister właściwy do spraw gospodarki unieważnił 6 zezwoleń, ostatnie w 2011 r.

Uchylenie zezwolenia następuje w sytuacji wystąpienia przesłanki określonej w art. 145 § 1, art. 145a lub w art. 145b Kodeksu postępowania administracyjnego, na przykład ujawnienia istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, które nie były znane organowi wydającemu decyzję, bądź też wydania decyzji w wyniku przestępstwa. Minister właściwy do spraw gospodarki dotychczas uchylił tylko 1 zezwolenie. Podstawą decyzji, która została podjęta w 2012 r., była pierwsza z wyżej przytoczonych okoliczności.

Część przedsiębiorców, którzy utracili zezwolenia nadal działa na obszarze stref. Tereny przez nich zajmowane są wyłączane w ramach rozporządzeń zmieniających granice stref. Proces tych wyłączeń z reguły zamyka się w okresie półtora roku od daty utraty zezwolenia.

Liczbę ważnych zezwoleń w latach 2013 – 2015 przedstawia tabela 3. W kolumnie „narastająco” podano zezwolenia wydane od początku istnienia stref i ważne na koniec danego roku.

Tabela 3. Liczba ważnych zezwoleń

Lp.	Strefa	31.12.2013 r.		31.12.2014 r.		31.12.2015 r.	
		narastająco	wydane w 2013 r.	narastająco	wydane w 2014 r.	narastająco	wydane w 2015 r.
1	Kamiennogórska	59	10	61	7	62	3
2	Katowicka	250	28	302	58	330	31
3	Kostrzyńsko-Słubicka	140	19	164	34	174	19
4	Krakowska	101	32	140	44	154	18
5	Legnicka	65	10	81	19	84	5
6	Łódzka	173	19	200	36	206	13
7	Mielecka	183	25	207	42	199	32
8	Pomorska	111	23	139	36	150	15
9	Słupska	58	14	75	20	80	8

Lp.	Strefa	31.12.2013 r.		31.12.2014 r.		31.12.2015 r.	
		narastająco	wydane w 2013 r.	narastająco	wydane w 2014 r.	narastająco	wydane w 2015 r.
10	Starachowicka	71	8	76	5	77	5
11	Suwalska	71	11	81	16	89	8
12	Tarnobrzeska	151	14	184	39	193	20
13	Wałbrzyska	204	27	261	64	284	27
14	Warmińsko-Mazurska	72	13	85	16	95	14
Razem		1 709	253	2 056	436	2 177	218

Nakłady inwestycyjne

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwoleń, które były ważne na dzień 31 grudnia 2015 r., ponieśli od początku istnienia stref nakłady inwestycyjne w wysokości prawie 111,7 mld zł. W stosunku do roku 2014 inwestycje wzrosły o ponad 9,7 mld zł, tj. o 9,5%. Tempo ich wzrostu nie uległo zmianie w porównaniu z relacją z lat 2014/2013.

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną wartość zainwestowanego kapitału w latach 2013 – 2015 przez podmioty posiadające ważne zezwolenia na koniec danego roku.

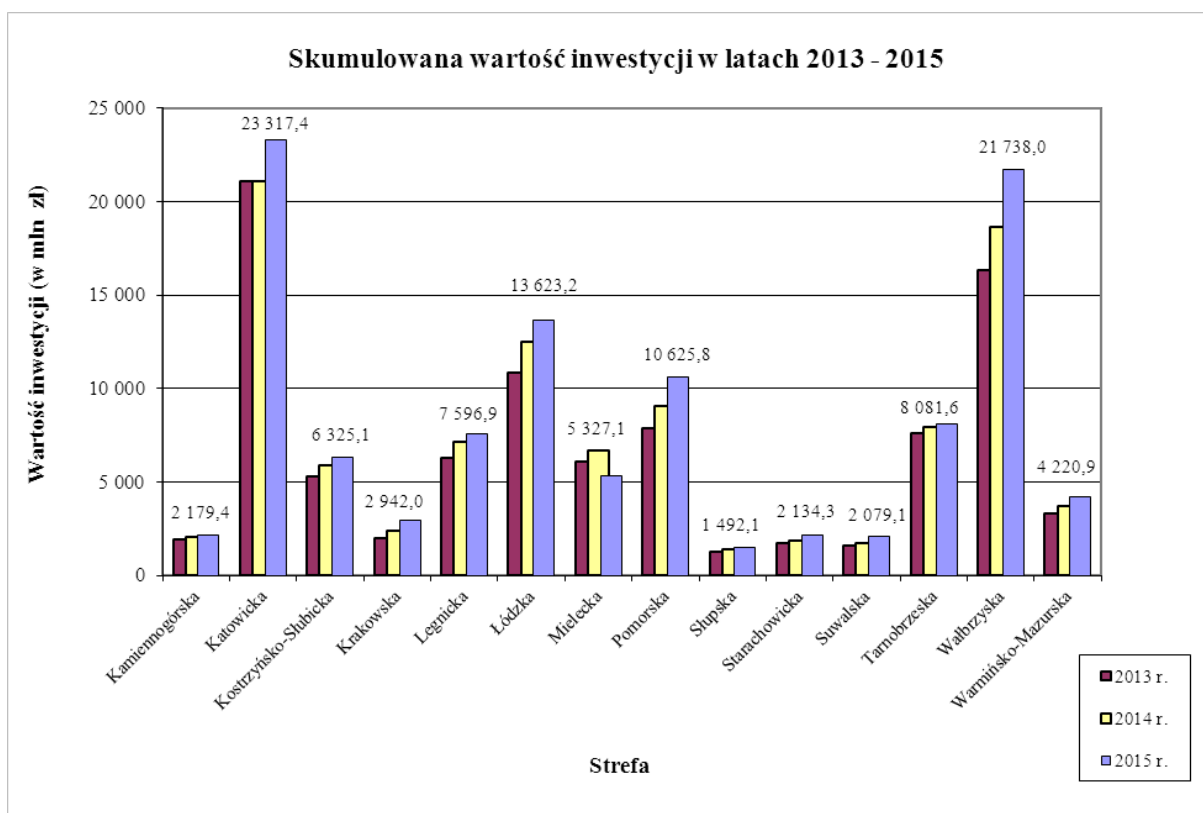
Tabela 4. Poniesione nakłady inwestycyjne (narastająco na koniec roku) w mln zł

Lp.	Strefa	2013 r.	2014 r.	2015 r.	Udział w łącznych nakładach w 2015 r. (w %)	Dynamika (rok poprzedni = 100%)	
						2014/2013	2015/2014
1	Kamiennogórska	1 909,1	2 039,3	2 179,4	2,0	106,8	106,9
2	Katowicka	21 109,5	21 097,1	23 317,4	20,7	99,9	110,5
3	Kostrzyńsko-Słubicka	5 312,1	5 860,3	6 325,1	5,7	110,3	107,9
4	Krakowska	1 964,4	2 362,1	2 942,0	2,3	120,2	124,6
5	Legnicka	6 302,4	7 134,3	7 596,9	7,0	113,2	106,5
6	Łódzka	10 815,5	12 467,9	13 623,2	12,2	115,3	109,3
7	Mielecka	6 059,0	6 652,8	5 327,1	6,5	109,8	80,1
8	Pomorska	7 862,2	9 064,7	10 625,8	8,9	115,3	117,2
9	Słupska	1 231,9	1 383,6	1 492,1	1,4	112,3	107,8
10	Starachowicka	1 744,8	1 886,9	2 134,3	1,9	108,1	113,1
11	Suwalska	1 608,2	1 745,2	2 079,1	1,7	108,5	119,1
12	Tarnobrzeska	7 575,5	7 952,4	8 081,6	7,8	105,0	101,6
13	Wałbrzyska	16 342,8	18 619,1	21 738,0	18,3	113,9	116,8
14	Warmińsko-Mazurska	3 303,8	3 687,6	4 220,9	3,6	111,6	114,5
Razem		93 141,2	101 953,3	111 682,9	100,0	109,5	109,5

W 2015 r., tak jak w latach ubiegłych, największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały strefy: katowicka – 20,7%, wałbrzyska – 18,3% i łódzka – 12,2%, natomiast najmniejszą – na poziomie 1,4% – strefa śląska.

Z kolei najwyższą dynamikę inwestycji w 2015 r. odnotowano w strefie krakowskiej, w której nakłady inwestycyjne zwiększyły się w stosunku do 2014 r. o 24,6%. Relatywnie wysokim wzrostem inwestycji charakteryzowała się również strefa suwalska, w której przekroczył on 19%.

Jedynie w strefie mieleckiej nastąpił spadek skumulowanej wartości inwestycji. Jest on konsekwencją upływu w 2015 r. terminu ważności aż 39 zezwoleń na prowadzenie działalności w strefie. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorców w ramach wspomnianych zezwoleń wyniosła blisko 2,8 mld zł.

W wartościach bezwzględnych największy wzrost inwestycji w porównaniu z 2014 r. wystąpił w strefie wałbrzyskiej – o blisko 3,1 mld zł, przede wszystkim za sprawą spółki Volkswagen Poznań.

Pod względem wysokości nakładów inwestycyjnych w 2015 r. wyróżniały się również strefy katowicka i pomorska. Nakłady te wyniosły odpowiednio 2,2 mld zł i 1,6 mld zł. W pierwszej z wymienionych stref największe wydatki poniosły takie spółki jak: NGK Ceramics Polska, Nexteer Automotive Poland i General Motors Manufacturing Poland, zaś w strefie pomorskiej - Mondi Świecie, Steico i CIECH Soda Polska.

Miejsca pracy

Inwestorzy działający na terenie stref na koniec 2015 r. zatrudniali ponad 312 tys. osób, z czego 72,2% stanowiły nowe miejsca pracy, tj. utworzone przez przedsiębiorców w wyniku realizacji nowych inwestycji po dniu uzyskania zezwolenia.

W 2015 r. zatrudnienie ogółem w przedsiębiorstwach posiadających zezwolenia na działalność w strefach zwiększyło się w stosunku do roku 2014 r. o blisko 16,5 tys., tj. o 5,6%. Wzrost ten był jednak niższy niż w roku poprzednim o 5,2 pkt proc. Przyrost nowych miejsc pracy ukształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł 5,3%. Był on również niższy w porównaniu z 2014 r. – zmalał o 3,8 pkt proc.

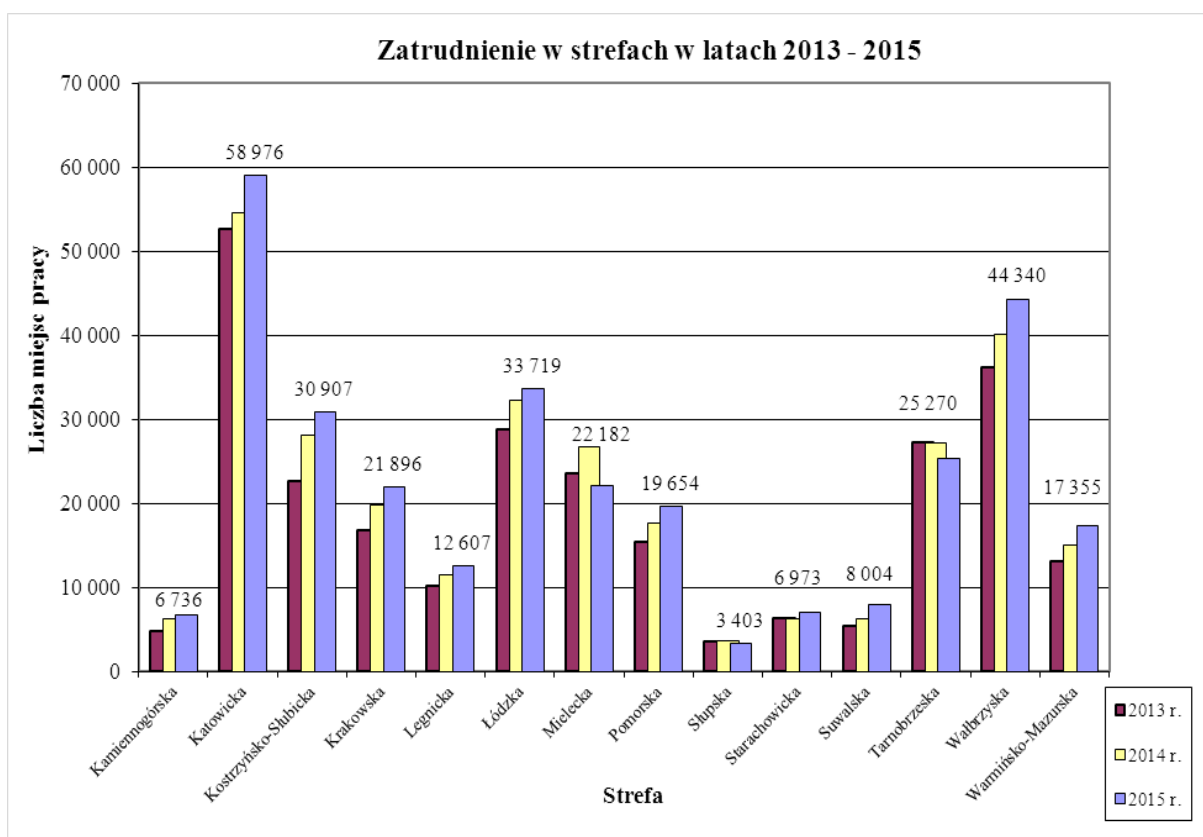

Tabela 5 przedstawia informacje o liczbie miejsc pracy w poszczególnych strefach w latach 2013 – 2015 utworzonych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia na działalność w strefie na koniec danego roku i o dynamice zatrudnienia.

Tabela 5. Miejsca pracy w strefach

Lp.	Strefa	31.12.2013 r.			31.12.2014 r.			31.12.2015 r.			Dynamika zatrudnienia ogółem (rok poprzedni = 100%)	
		Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	2014/2013	2015/2014
1	Kamiennogórska	4 864	242	4 622	6 259	751	5 508	6 736	769	5 967	128,7	107,6
2	Katowicka	52 576	13 443	39 133	54 498	13 974	40 524	58 976	14 422	44 554	103,7	108,2
3	Kostrzyńsko-Słubicka	22 630	7 568	15 062	28 157	11 228	16 929	30 907	12 228	18 679	124,4	109,8
4	Krakowska	16 779	8 851	7 928	19 792	10 075	9 717	21 896	10 393	11 503	118,0	110,6
5	Legnicka	10 237	254	9 983	11 573	254	11 319	12 607	254	12 353	113,1	108,9
6	Łódzka	28 882	8 347	20 535	32 230	8 666	23 564	33 719	7 761	25 958	111,6	104,6
7	Mielecka	23 562	3 831	19 731	26 763	6 178	20 585	22 182	10 009	12 173	113,6	82,9
8	Pomorska	15 394	3 546	11 848	17 709	4 364	13 345	19 654	4 547	15 107	115,0	111,0
9	Słupska	3 515	648	2 867	3 656	665	2 991	3 403	340	3 063	104,0	93,1
10	Starachowicka	6 380	3 012	3 368	6 315	2 991	3 324	6 973	2 917	4 056	99,0	110,4
11	Suwalska	5 425	255	5 170	6 317	376	5 941	8 004	1 521	6 483	116,4	126,7
12	Tarnobrzeska	27 230	8 223	19 007	27 225	7 464	19 761	25 270	5 828	19 442	100,0	92,8
13	Wałbrzyska	36 164	7 334	28 830	40 080	7 941	32 139	44 340	7 921	36 419	110,8	110,6
14	Warmińsko-Mazurska	13 063	5 022	8 041	14 995	6 703	8 292	17 355	7 890	9 465	114,8	115,7
Razem		266 701	70 576	196 125	295 569	81 630	213 939	312 022	86 800	225 222	110,8	105,6

W 2015 r. największą dynamikę zatrudnienia ogółem odnotowano w strefie suwalskiej - wzrost o 26,7%. Pod względem przyrostu liczby miejsc pracy wyróżniały się także strefy warmińsko-mazurska i pomorska, w których wskaźniki dynamiki zatrudnienia wyniosły odpowiednio 115,7 i 111,0.

Najwyższą dynamiką w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy charakteryzowały się strefy starachowicka i krakowska. W pierwszej z wymienionych stref ich liczba wzrosła o 22,0%, przede wszystkim dzięki spółce MAN BUS, zaś w drugiej - o 18,4%, m.in. za sprawą UBS Kraków, Fideltronik Poland i Nidec Motors & Actuators (Poland).

W liczbach bezwzględnych największy przyrost miejsc pracy ogółem w porównaniu z 2014 r. wystąpił w strefie katowickiej (o blisko 4,5 tys.) i wałbrzyskiej (o prawie 4,3 tys.).

W 2015 r. spadek zatrudnienia miał miejsce w przypadku trzech stref, tj. mieleckiej, tarnobrzeskiej i słupskiej. W pierwszej z wymienionych wyniósł on 17,1% i był spowodowany już wcześniej wspomnianym upływem terminu ważności 39 zezwoleń. W związku z tym w sprawozdawczości, którą objęci są przedsiębiorcy posiadający ważne zezwolenia, nie zostało uwzględnionych ponad 5,2 tys. miejsc pracy (liczba nowych miejsc pracy zmniejszyła się o 8,5 tys., ale o 3,3 tys. wzrosła liczba utrzymanych, gdyż w przypadku przedsiębiorców, którzy posiadają jeszcze inne zezwolenia i działają w strefie nowe miejsca pracy - powstałe w wyniku inwestycji objętych zezwoleniami, które wygasły - zostały zaliczone do utrzymanych miejsc pracy).

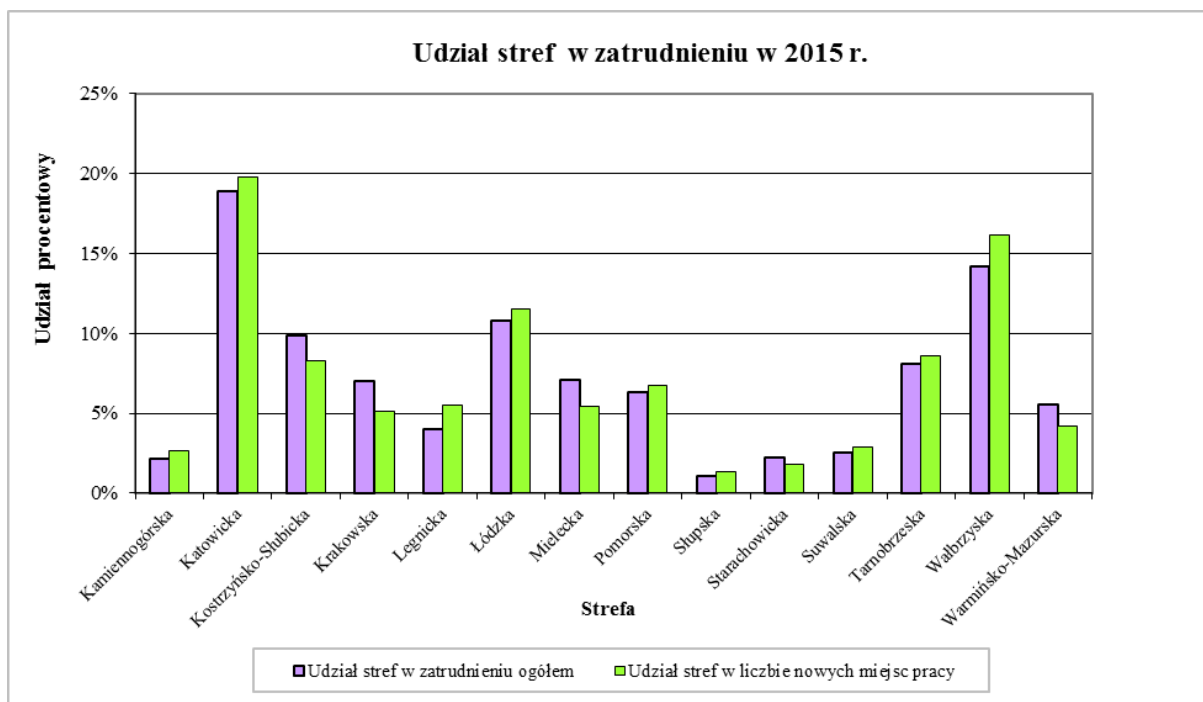
Z kolei w strefie tarnobrzeskiej zatrudnienie obniżyło się o 7,2%, co było związane przede wszystkim z cofnięciem zezwolenia spółce Polimex-Mostostal, będącej jednym z największych pracodawców w strefie. Zbliżony spadek zatrudnienia, tj. o 6,9%, wystąpił w strefie słupskiej i był on w dużej mierze efektem wygaszenia zezwolenia spółce JERONIMO MARTINS Polska oraz cofnięcia zezwolenia spółce VNH - Fabryka Grzejników.

Największym udziałem w zatrudnieniu ogółem na terenie stref charakteryzuje się strefa katowicka. W 2015 r. stanowił on 18,9%, m.in. dzięki inwestycjom takich firm jak: TRW Polska, General Motors Manufacturing Poland, NGK Ceramics Polska oraz LEAR Corporation Poland II.

Drugą pod względem udziału w zatrudnieniu była strefa wałbrzyska. W 2015 r. udział ten wyniósł 14,2%, przede wszystkim za sprawą inwestycji spółek: IBM Global Services Delivery Centre Polska, Electrolux Poland, Mahle Polska i Faurecia Wałbrzych.

Strefa łódzka była trzecią strefą wyróżniającą się udziałem w zatrudnieniu ogółem. W 2015 r. stanowił on 10,8%, w dużej mierze dzięki Infosys BPO, Indesit Company Polska, Haering Polska, CORRECT - K. Błaszczyk i Wspólnicy, Hutchinson oraz Ferax.

Wyżej wspomniane strefy miały również największy udział w liczbie utworzonych nowych miejsc pracy. W przypadku strefy katowickiej wyniósł on 19,8%, wałbrzyskiej – 16,2%, zaś w łódzkiej – 11,5%. Łącznie na te trzy strefy przypadło blisko 47,5% utworzonych nowych etatów.

Wiodący inwestorzy

W porównaniu z 2014 r. lista największych inwestorów uległa niewielkim zmianom. W czołowej piętnastce znalazły się te same spółki. Na pierwszej pozycji nadal pozostał General Motors Manufacturing Poland. Zwraca uwagę awans Volkswagen Poznań sp. z o.o., z siódmej pozycji na drugą, w związku z budową fabryki samochodów we Wrześni.

Tabela 6. Wiodący inwestorzy w specjalnych strefach ekonomicznych

Lp.	Przedsiębiorca	Strefa	Branża	Kraj pochodzenia kapitału
1	General Motors Manufacturing Poland sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (samochody)	USA
2	Volkswagen Poznań sp. z o.o.	Wałbrzyska i Kostryńsko-Słubicka	Motoryzacja (samochody)	Niemcy
3	Toyota Motor Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (skrzynie przekładniowe)	Japonia
4	Volkswagen Motor Polska sp. z o.o.	Legnicka	Motoryzacja (silniki)	Holandia
5	NGK Ceramics Polska sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (filtry ceramiczne do silników diesla)	Japonia
6	Michelin Polska S.A.	Warmińsko-Mazurska	Produkcja opon	Szwajcaria

Lp.	Przedsiębiorca	Strefa	Branża	Kraj pochodzenia kapitału
7	Mondelez Polska Production sp. z o.o.	Wałbrzyska	Spożywcza	Holandia
8	Mondi Świecie S.A.	Pomorska	Papiernicza	Holandia
9	Bridgestone Stargard sp. z o.o.	Pomorska	Produkcja opon	Belgia
10	FCA Powertrain Poland sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (silniki)	Włochy
11	Electrolux Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska i Katowicka	Sprzęt gospodarstwa domowego	Szwecja
12	Gillette Poland International sp. z o.o.	Łódzka	Produkcja maszynek do golenia	Luksemburg
13	LG Display Poland sp. z o.o.	Tarnobrzeska	Produkcja paneli LCD	Korea Płd.
14	Toyota Motor Industries Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (silniki diesla)	Japonia
15	Sitech sp. z o.o.	Legnicka	Motoryzacja (siedzenia samochodowe)	Holandia

Łączne nakłady inwestycyjne piętnastu największych inwestorów na koniec 2015 r. wyniosły blisko 26,9 mld zł, co stanowiło 24,1% całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych w strefach (tj. o 0,3 pkt proc. więcej niż w roku 2014).

W czołowej piętnastce najsilniej reprezentowana jest branża motoryzacyjna, na którą przypadło 58,9% wartości inwestycji. Z kolei pod względem kraju pochodzenia kapitału wyróżnia się Holandia (z udziałem w zainwestowanym kapitale na poziomie 24,5%) oraz Japonia (19,8%). Zdecydowanie dominują inwestycje zrealizowane na terenie województwa dolnośląskiego i śląskiego – przypadło na nie blisko 62,7% środków zainwestowanych przez wspomniane firmy.

Efekty w przeliczeniu na zagospodarowany obszar stref

W 2015 r. obszar zajęty przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wyniósł blisko 8 606 ha, tj. o 462 ha więcej w porównaniu z rokiem 2014.

W czterech strefach powierzchnia gruntów zajętych pod działalność objętą zezwoleniami zmniejszyła się, a w pozostałych wzrosła, w tym najbardziej w strefie pomorskiej (o ponad 163 ha) i katowickiej (o 107 ha).

W 2015 r. na 1 ha terenu zagospodarowanego przez inwestorów posiadających zezwolenie na działalność w strefach przypadło 12,98 mln zł nakładów inwestycyjnych i 36 miejsc pracy. W 2014 r. średnia wartość nakładów inwestycyjnych na 1 ha była niższa o 0,46 mln zł, zaś średnia liczba miejsc pracy była taka sama jak w 2015 r.

Tabela 7. Efekty w przeliczeniu na 1 ha terenu wykorzystanego pod działalność objętą zezwoleniami

Lp.	Strefa	Teren zajęty przez przedsiębiorców działających w oparciu o zezwolenie (w ha)	Nakłady inwestycyjne na 1 ha (w mln zł)	Miejsca pracy na 1 ha
1	Kamiennogórska	153,64	14,19	44
2	Katowicka	1 083,69	21,52	54
3	Kostrzyńsko-Słubicka	793,15	7,97	39
4	Krakowska	447,83	6,57	49
5	Legnicka	273,63	27,76	46
6	Łódzka	802,60	16,97	42
7	Mielecka	492,96	10,81	45
8	Pomorska	1 153,05	9,22	17
9	Słupska	212,54	7,02	16
10	Starachowicka	240,33	8,88	29
11	Suwalska	207,10	10,04	39
12	Tarnobrzaska	729,70	11,08	35
13	Wałbrzyska	1 496,01	14,53	30
14	Warmińsko-Mazurska	519,76	8,12	33
Ogółem		8 605,99	12,98	36

Biorąc pod uwagę nakłady inwestycyjne na 1 ha według stanu na koniec 2015 r. wynik zdecydowanie wyższy niż średnia dla wszystkich stref osiągnęły - tak jak w latach poprzednich - strefa legnicka (27,76 mln zł) i katowicka (21,52 mln zł). Największy przyrost inwestycji na 1 ha w stosunku do 2014 r. odnotowano w strefach: łódzkiej (1,98 mln zł), kamiennogórskiej (1,81 mln zł) i wałbrzyskiej (1,65 mln zł). Wzrost inwestycji w przeliczeniu na 1 ha terenów zagospodarowanych przez inwestorów posiadających zezwolenie wystąpił także w strefach: kostrzyńsko-słubickiej, krakowskiej, legnickiej, pomorskiej, słupskiej, starachowickiej, tarnobrzaskiej i warmińsko-mazurskiej. W pozostałych 3 strefach nastąpiło obniżenie wartości zrealizowanych inwestycji na 1 ha. Spadek ten wyniósł od 0,09 mln zł do 2,76 mln zł i był największy w strefie mieleckiej (przede wszystkim z powodu wygaśnięcia zezwoleń w związku z upływem terminu ich obowiązywania).

W odniesieniu do wielkości zatrudnienia przypadającego na 1 ha najlepszy rezultat osiągnęły strefy katowicka (54 etaty), krakowska (49 etatów), legnicka (46 etatów) i mielecka (45 etatów). Z kolei największy wzrost liczby miejsc pracy w przeliczeniu na 1 ha w porównaniu z 2014 r. nastąpił w strefie kamiennogórskiej i wyniósł on 6 miejsc pracy. Zwiększenie liczby etatów w przeliczeniu na 1 ha nastąpiło również w strefach: kostrzyńsko-słubickiej, krakowskiej, legnickiej, łódzkiej, starachowickiej, wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej. Z kolei spadek wynoszący od 0,6 do 9,6 etatów miał miejsce w przypadku sześciu stref, w tym największy w strefie mieleckiej (z tej samej przyczyny co spadek nakładów inwestycyjnych).

Struktura inwestycji według kraju pochodzenia kapitału

Dla określenia kraju pochodzenia kapitału zagranicznego przyjęto, tak jak w poprzednich latach, jedną z definicji stosowanych przez Narodowy Bank Polski, tj. kraj siedziby nierezydenta będącego udziałowcem w danej firmie lub posiadającego oddział.

Tabela 8. Struktura geograficzna zainwestowanego kapitału

Lp.	Kraj pochodzenia kapitału	Wartość kapitału (w mln zł)	Udział w łącznym kapitale (w %)
1	Polska	22 108,9	19,80
2	Niemcy	21 064,7	18,86
3	USA	13 519,4	12,11
4	Holandia	11 506,9	10,30
5	Japonia	7 754,5	6,94
6	Włochy	7 302,6	6,54
7	Korea Płd.	4 653,8	4,17
8	Francja	3 914,7	3,51
9	Szwajcaria	3 585,3	3,21
10	Szwecja	2 909,2	2,60
11	Belgia	2 633,4	2,36
12	Luksemburg	1 894,4	1,70
13	Wielka Brytania	1 726,9	1,55
14	Cypr	1 283,4	1,15
15	Hiszpania	1 196,3	1,07
16	Austria	1 156,7	1,04
17	Dania	965,2	0,86
18	Finlandia	908,5	0,81
19	Hongkong	358,8	0,32
20	Pozostałe	1 239,3	1,10
RAZEM		111 682,9	100,00

Na koniec 2015 r. blisko 74,6% wartości kapitału zainwestowanego w strefach pochodziło z sześciu krajów: Polski, Niemiec, USA, Holandii, Japonii i Włoch. W poprzednich latach inwestorzy ze wspomnianych państw także znajdowali się w czołówce. Ich udział w łącznej wartości nakładów inwestycyjnych w latach 2009 – 2014 mieścił się w przedziale 69% – 75%.

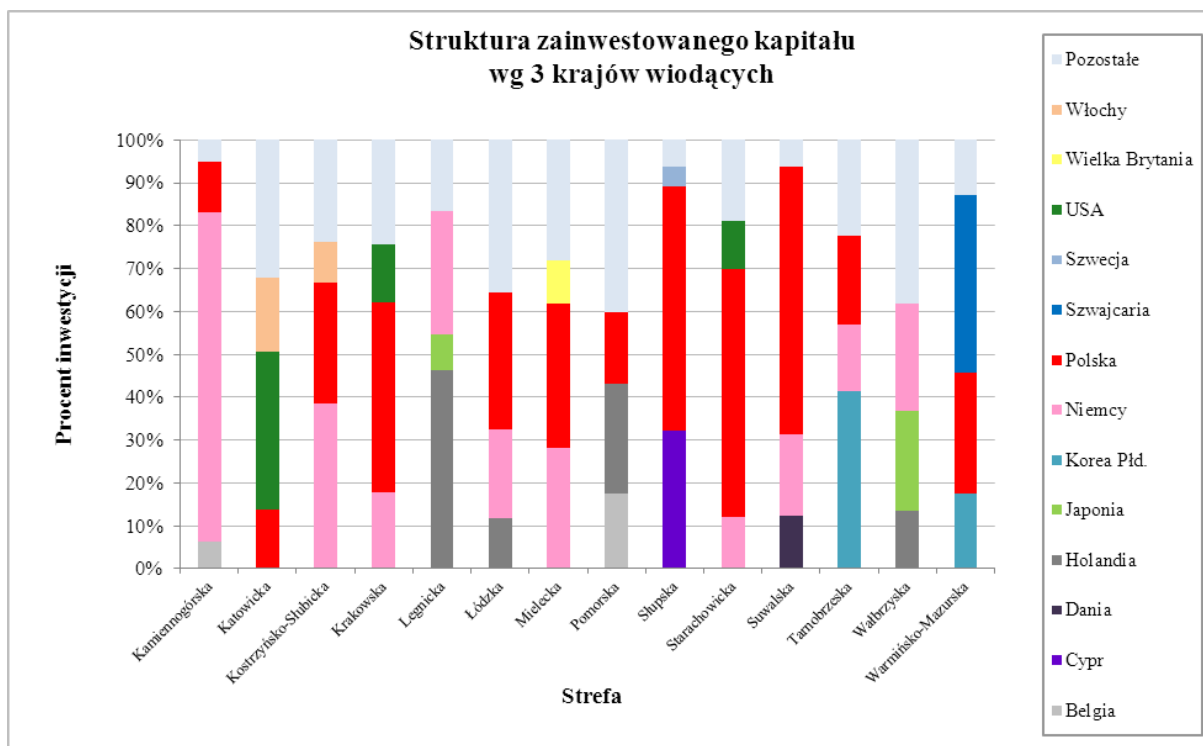
Poniższy wykres prezentuje kraje pochodzenia inwestorów i ich udział w skumulowanej wartości inwestycji na terenie stref.

Przedsiębiorcy z Polski, których inwestycje na koniec 2015 r. wyniosły ponad 22,1 mld zł, od 2010 r. zajmują pierwsze miejsce pod względem kapitału ulokowanego w strefach, wyprzedzając bezpośrednio inwestorów z Niemiec. W 2015 r. udział inwestycji polskich w ogólnej wartości zainwestowanego kapitału stanowił 19,8%, podczas gdy inwestorów niemieckich – 18,9%. Trzecią pozycję zajęli przedsiębiorcy z USA, wyprzedzając inwestorów z Holandii. Ich udziały w inwestycjach ogółem wyniosły odpowiednio: 12,1% i 10,3%.

W stosunku do 2014 r. w rankingu państw wiodących pod względem nakładów inwestycyjnych nastąpiły niewielkie zmiany. Dwanaście krajów (w tym jednaście pierwszych oraz Wielka Brytania) zajęło te same miejsca. Znacząco wzrosła pozycja Luksemburga – przesunął się z osiemnastego miejsca na dwunaste. Do grona wiodących państw dołączył Hongkong wyprzedzając Węgry.

Na poniższym wykresie została przedstawiona struktura zainwestowanego kapitału w poszczególnych strefach według trzech krajów wiodących pod względem wartości dokonanych inwestycji.

Na koniec 2015 r. największym udziałem kapitału pochodzącego z Polski charakteryzowały się strefy: suwałska, starachowicka i słupska, w których stanowił on ponad połowę całkowitych nakładów inwestycyjnych, tj. odpowiednio: 62,3%, 57,8% i 57,1%. Do największych inwestorów w strefie suwalskiej należały spółki: Porta KMI Poland, Bison Chucks i MALOW, w starachowickiej – Grupa Azoty Zakłady Azotowe Puławy, Cerrad oraz Valdi Ceramika, zaś w słupskiej – Paula Fish (dawniej Paula Trans), Albatros Aluminium i Nordglass.

Przedsiębiorcy z Polski zajęli również pierwsze miejsce pod względem kraju pochodzenia kapitału w strefach: krakowskiej (z udziałem na poziomie 44,2%, w dużej mierze dzięki ComArch, Werner Kenkel Bochnia i Grupie Onet.pl), mieleckiej (z udziałem 33,7%, m.in. dzięki spółkom Blek-Meble, Ball Packaging Europe Lublin i Zakład Produkcji Folii Efekt Plus), a także łódzkiej (32,1%), w której jednocześnie kapitał pochodzący z Polski osiągnął najwyższą wartość spośród wszystkich stref – blisko 4,4 mld zł (m.in. za sprawą CORRECT - K. Błaszczyk i Wspólnicy, Ceramiki Paradyż i HTL-STREFA).

Największym udziałem kapitału niemieckiego, sięgającym aż 76,8%, charakteryzowała się strefa kamienogórska. Jest to efektem przede wszystkim inwestycji firmy BDN należącej do Grupy Bauer, zajmującej się drukiem gazet i czasopism. Inwestycje pochodzące z Niemiec dominowały również w strefie kozirożyńsko-słubickiej (38,6% całkowitych nakładów, w głównej mierze dzięki spółkom Homanit Polska i Volkswagen Poznań) i wałbrzyskiej (z udziałem bliskim 25,0%), która jednocześnie zajęła pierwsze miejsce pod względem wartości inwestycji pochodzących z tego kraju. Firmy z kapitałem, który napłynął z Niemiec ulokowały w strefie wałbrzyskiej ponad 5,4 mld zł (m.in. Volkswagen Poznań we Wrześni, SCA Hygiene Products oraz Mahle Polska).

Ponadto relatywnie duży udział kapitału niemieckiego charakteryzował strefy: legnicką (28,8%), mielecką (28,1%), łódzką (20,5%), suwalską (18,9%), krakowską (18,0%), a także starachowicką (12,1%).

Inwestycje amerykańskie skoncentrowały się przede wszystkim w strefie katowickiej. Ich wartość przekroczyła 8,6 mld zł, co stanowiło 37,0% ogólnej sumy nakładów inwestycyjnych w tej strefie i blisko 64 % inwestycji amerykańskich w strefach ogółem. Wśród inwestorów amerykańskich przodował General Motors Manufacturing Poland, którego nakłady przekroczyły 4 mld zł. Pod względem udziału inwestycji pochodzących z USA wyróżniały się także strefy: krakowska (13,6% zainwestowanego w niej kapitału, w dużej mierze dzięki R.R. Donnelley Europe) oraz starachowicka (11,4% – inwestycja RRD Starachowice).

Największym udziałem i jednocześnie najwyższą wartością kapitału, który napłynął z Holandii charakteryzowała się strefa legnicka. Stanowił on 46,4% ogólnej wartości inwestycji w tej strefie (przede wszystkim dzięki spółkom Volkswagen Motor Polska i Sitech). Przedsiębiorcy z Holandii zajęli również pierwsze miejsce pod względem wartości ulokowanego kapitału w strefie pomorskiej (z udziałem stanowiącym 25,7%), przy czym ponad połowa wartości inwestycji holenderskich przypadła na Mondi Świecie. Z kolei w strefach wałbrzyskiej i łódzkiej Holandia znalazła się na trzeciej pozycji jako kraj pochodzenia inwestycji, z udziałem wynoszącym odpowiednio: 13,7% i 11,9%. W strefie łódzkiej w dużej mierze było to zasługą inwestycji Procter and Gamble Operations Polska i Fuji Seal Poland, zaś w wałbrzyskiej – Mondelez Polska Production i 3M Wrocław.

Przedsiębiorcy z Japonii najwięcej zainwestowali w strefie wałbrzyskiej – ponad 5 mld zł, z czego przeszło 2,4 mld zł przypadło na inwestycje Toyoty Motor Manufacturing w Wałbrzychu i 1,1 mld zł na inwestycje Toyoty Motor Industries w Jelczu-Laskowicach. Inwestycje japońskie w tej strefie stanowiły 23,2% ogólnej wartości ulokowanego w niej kapitału i blisko 65,2% inwestycji z Japonii na terenie wszystkich stref. Japonia należała również do głównych krajów pochodzenia kapitału w strefie legnickiej, z udziałem wynoszącym 8,3% (dzięki spółce Sanden Manufacturing Poland). Przedsiębiorcy japońscy zainwestowali także znaczne środki w strefie katowickiej (1,9 mld zł, z czego blisko 1,8 mld zł przypadło na NGK Ceramics Polska).

Znaczącym udziałem kapitału, który napłynął z Włoch charakteryzowały się strefy katowicka i kostrzyńsko-słubicka. Stanowił on odpowiednio 17,2% i 9,7% wartości inwestycji zrealizowanych na ich terenie. Wśród czołowych włoskich inwestorów w strefie katowickiej znalazły się: FCA Powertrain Poland, Brembo Poland, Magneti Marelli Poland oraz Magneti Marelli Suspension Systems Bielsko, zaś w strefie kostrzyńsko-słubickiej – ICT Poland i Olsa Poland.

Inwestycje spółek z Korei Płd. dominowały w strefie tarnobrzeskiej. Ich wartość wyniosła ponad 3,3 mld zł i stanowiła 41,3% łącznych nakładów inwestycyjnych w tej strefie. Do największych inwestorów należały firmy: LG Display Poland, LG Electronics Wrocław i Heesung Electronics Poland. Korea Płd. była też jednym z głównych krajów pochodzenia inwestycji w strefie warmińsko-mazurskiej za sprawą LG Electronics Mława (17,4% wartości inwestycji w tej strefie).

Inwestycje ze Szwajcarii skoncentrowały się w strefie warmińsko-mazurskiej, w której udział kapitału szwajcarskiego w całości nakładów inwestycyjnych stanowił 41,4% (dzięki inwestycjom Michelin Polska o wartości bliskiej 1,8 mld zł). Na strefę tę przypadło 48,8% wartości inwestycji szwajcarskich dokonanych we wszystkich strefach.

Relatywnie wysoki udział kapitału pochodzącego z Cypru charakteryzował strefę śląską i wyniósł 32,2% wartości inwestycji (za sprawą spółki Kronospan Polska).

W strefie pomorskiej ulokowanych zostało 70,7% inwestycji z Belgii, przede wszystkim dzięki spółce Bridgestone Stargard. Udział kapitału belgijskiego w ogólnej wartości inwestycji w strefie pomorskiej stanowił 17,5%. Kapitał belgijskich znalazł się na trzeciej pozycji wśród głównych krajów pochodzenia inwestycji w strefie kamiennogórskiej (6,4% wartości inwestycji w tej strefie) przede wszystkim za sprawą TBAI Poland.

Przedsiębiorcy pochodzący z Danii zainwestowali najwięcej w strefie suwalskiej. Trafiło do niej 26,7% kapitału pochodzącego z tego kraju ulokowanego we wszystkich strefach. Z kolei udział inwestycji duńskich w ogólnej wartości inwestycji w tej strefie wyniósł 12,4% (w dużej mierze dzięki spółce Rockwool Polska).

Inwestorzy z Wielkiej Brytanii najwięcej kapitału ulokowali w strefie mieleckiej, zajmując w niej trzecie miejsce z udziałem wynoszącym 10,2%. Na wynik ten miały wpływ przede wszystkim spółki Goodrich Aerospace Poland i Polskie Zakłady Lotnicze.

Z kolei Szwecja była trzecim krajem pochodzenia kapitału w strefie śląskiej, choć jego udział stanowił jedynie 4,6% całkowitej wartości inwestycji na jej terenie (za sprawą spółek AJ Fabryka Mebli i Elfa Manufacturing Poland).

Struktura branżowa inwestycji

Struktura branżowa inwestycji w strefach została określona na poziomie działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług ustanowionej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 207, poz. 1293, z późn. zm.).

W 2015 r. struktura skumulowanej wartości inwestycji uległa nieznaczącej zmianie w stosunku do lat ubiegłych. W pierwszej dwudziestce znalazły się te same branże.

Tabela 9. Struktura branżowa skumulowanej wartości inwestycji

Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem (w %)
29	Pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	29 872,8	26,75
22	Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	11 107,5	9,95
23	Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	9 531,6	8,53
25	Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	8 687,2	7,78
17	Papier i wyroby z papieru	7 942,8	7,11
10	Artykuły spożywcze	5 603,4	5,02
27	Urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego	5 516,6	4,94

Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem (w %)
20	Chemikalia i wyroby chemiczne	5 399,6	4,83
26	Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	5 375,0	4,81
28	Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	5 168,8	4,63
16	Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	3 328,6	2,98
24	Metale	2 769,1	2,48
31	Meble	2 155,0	1,93
58	Usługi zw. z działalnością wydawniczą	1 736,3	1,55
21	Podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	1 494,9	1,34
52	Magazynowanie i usługi wspomagające transport	1 229,3	1,10
18	Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji	1 143,6	1,02
30	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	970,6	0,87
11	Napoje	623,8	0,56
13	Wyroby tekstylne	324,4	0,29
	Pozostałe	1 702,0	1,53
	Razem	111 682,9	100,00

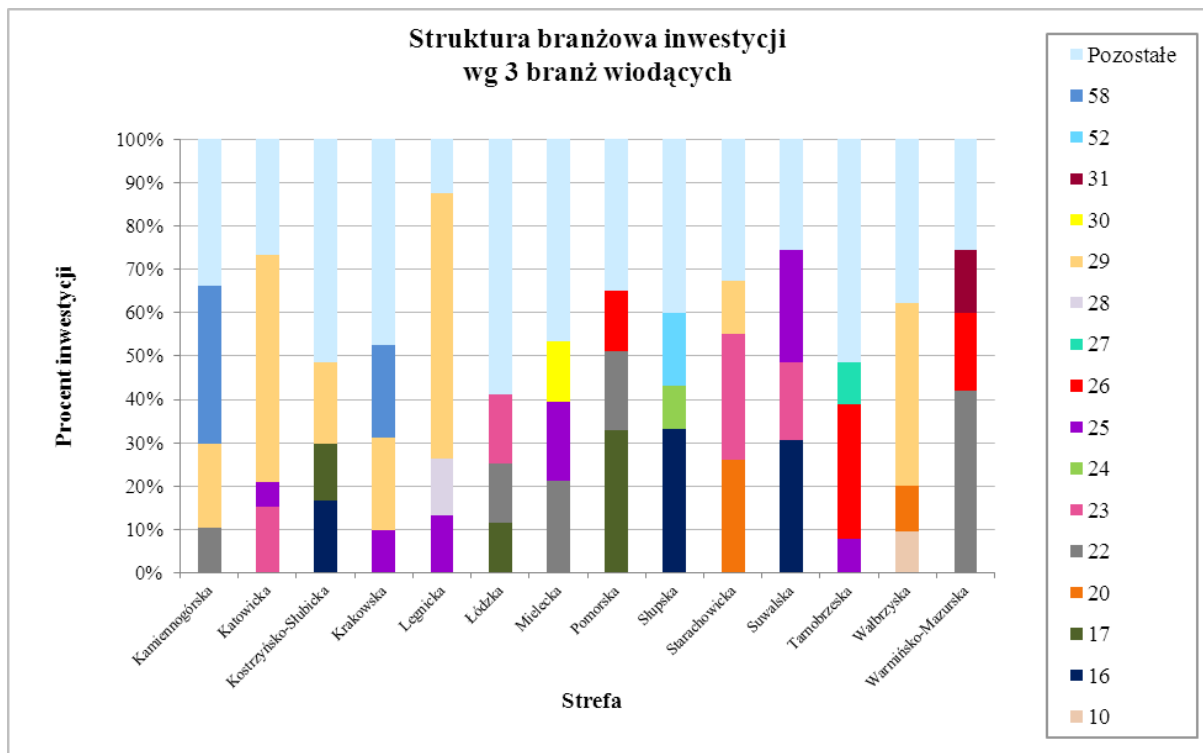
Tak jak w latach poprzednich największy udział w łącznych nakładach inwestycyjnych miał sektor motoryzacyjny, tj. blisko 26,8% (o ponad 0,7 pkt proc. więcej niż w 2014 r.). Drugie miejsce zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych z udziałem bliskim 10,0% (10,2% w 2014 r.), zaś trzecie – producenci wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, na których przypadło 8,5% zainwestowanego kapitału (8,7% w 2014 r.).

Największą dynamiką inwestycji w 2015 r. charakteryzował się dział 13 obejmujący wyroby tekstylne, w przypadku którego nakłady inwestycyjne wzrosły o 41,1% w stosunku do 2014 r.

Na drugim miejscu pod względem wzrostu inwestycji, który wyniósł 16,3%, znalazł się dział 25 - wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń. Bardzo zbliżony poziom dynamiki odnotowano w przypadku działu 52 – magazynowanie i usługi wspomagające transport – wartość zainwestowanego kapitału zwiększyła się o 16,1% w stosunku do 2014 r.

Z kolei spadek skumulowanej wartości inwestycji nastąpił w dwóch branżach - produkcji drewna i wyrobów z drewna (dział 16) oraz produkcji mebli (dział 31) i wyniósł on odpowiednio 10% i 3,3%. Przyczyną był upływ terminu ważności zezwoleń posiadanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w ww. branżach i w związku z tym nieuwzględnienie efektów ich działalności w sprawozdawczości z funkcjonowania stref.

Struktura inwestycji w poszczególnych strefach z uwzględnieniem trzech wiodących branż została przedstawiona na poniższym wykresie.

Branża motoryzacyjna (dział 29), najsilniej reprezentowana wśród inwestorów, należała do wiodących w czterech strefach, tj.: w legnickiej, katowickiej, wałbrzyskiej oraz kostryńsko-słubickiej. W strefie legnickiej i katowickiej jej udział przekroczył połowę wartości zainwestowanego kapitału i wyniósł odpowiednio 61,0% i 52,5%. W pierwszej z wymienionych stref do największych inwestorów należały spółki Volkswagen Motor Polska i Sitech, zaś w drugiej - General Motors, FCA Powertrain Poland, Nexteer Automotive i Brembo. Z kolei w strefie wałbrzyskiej na branżę motoryzacyjną przypadło 42,1% kapitału (m.in. dzięki inwestycjom Volkswagen Poznań, Toyota Motor Manufacturing Poland i Toyota Motor Industries Poland). W strefie kostryńsko-słubickiej, w której zainwestowały m.in. Faurecia Gorzów oraz Volkswagen Poznań, udział firm motoryzacyjnych wyniósł 18,7%. Relatywnie dużym udziałem inwestycji z branży motoryzacyjnej charakteryzowały się również strefy: krakowska (21,3%), kamiennogórska (19,4%) i starachowicka (12,3%).

Inwestycje związane z produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (dział 22), zajmujące drugą pozycję w strukturze branżowej inwestycji na terenie stref, wyraźnie dominowały w strefie warmińsko-mazurskiej, przede wszystkim dzięki spółce Michelin Polska. Przypadło na nią 42,1% ulokowanego w tej strefie kapitału. Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych miała również największy udział w inwestycjach w strefie mieleckiej – 21,1% (przede wszystkim dzięki Firmie Oponiarskiej Dębica i spółce Kronospan HPL). Znaczny udział tej branży charakteryzował też strefę pomorską (18,3% ogółu poniesionych w niej wydatków inwestycyjnych), łódzką (13,8%) oraz kamiennogórską (10,5%).

Działalność związana z produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział 23), będąca na trzecim miejscu w strukturze zainwestowanego kapitału, znalazła się w grupie trzech wiodących branż w czterech strefach. Była branżą

dominującą w strefie starachowickiej i łódzkiej z udziałami odpowiednio na poziomie 29,2% i 15,9%. W pierwszej z wymienionych stref zainwestowały takie spółki jak: Valdi Ceramika, Cerrad, Ceramika Końskie, zaś w drugiej - Euroglass Polska, Ceramika Paradyż i Ceramika Tubądzin. W strefie katowickiej branża ta zajmowała drugie miejsce pod względem udziału w inwestycjach, który wyniósł 15,1% (m.in. za sprawą NGK Ceramics, GUARDIAN Częstochowa i Saint-Gobain Innovative Materials Polska). Z kolei w strefie suwalskiej dział 23 był trzeci pod względem wartości ulokowanego kapitału z udziałem na poziomie 17,9%, m.in. dzięki Rockwool Polska i Aquel.

Producenci wyrobów metalowych (dział 25), zajmujący czwarte miejsce w strukturze branżowej inwestycji, mieli znaczące udziały w wartościach inwestycji stref suwalskiej (26,1%), mieleckiej (18,3%) i legnickiej (13,4%), krakowskiej (9,9%), tarnobrzeskiej (7,9%) i katowickiej (5,9%). Wśród największych inwestorów z tej branży w strefie suwalskiej znalazły się spółki: Bison Chucks, Porta KMI Poland i Serwistal, w strefie mieleckiej – Bilfinger Mars Offshore i Ball Packaging Europe Lublin, w legnickiej – Winkelmann i Viessmann Technika Grzewcza. Z kolei w strefie katowickiej, która przyciągnęła inwestycje z tej branży o najwyższej wartości (blisko 1,4 mld zł), do czołowych inwestorów należeli: Ferroli Poland, Mecalux i Huf Polska.

Firmy z branży papierniczej (dział 17) najwięcej zainwestowały w strefie pomorskiej, tj. ponad 3,5 mld zł (m.in. Mondi Świecie, International Paper-Kwidzyn, Weyerhaeuser Poland). Ich udział w łącznych nakładach inwestycyjnych poniesionych w tej strefie wynosił 32,8%. Ponadto znaczącym udziałem branży papierniczej charakteryzowała się strefa kostrzyńsko-słubicka (13,2%) oraz łódzka (11,4%).

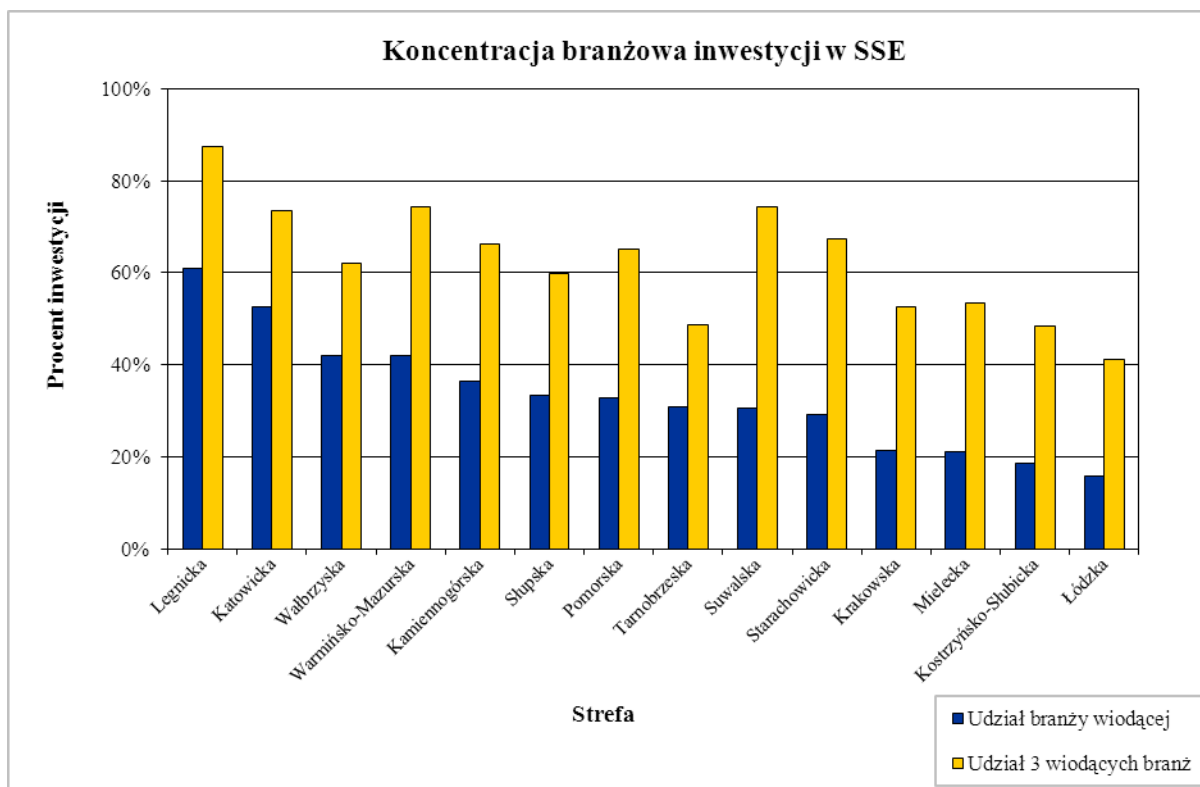
Producenci komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (dział 26) byli licznie reprezentowani w strefie tarnobrzeskiej, m.in. dzięki LG Display Poland, Heesung Electronics, LG Electronics Wrocław i LG Innotek Poland. Ich udział w inwestycjach na terenie tej strefy stanowił 30,9%. Znaczący udział tej branży charakteryzował także strefę warmińsko-mazurską (17,9%), przede wszystkim za sprawą inwestycji LG Electronics Mława, a także pomorską (14,0%), m.in. dzięki Flextronics, Gemalto, Orion Electric oraz spółkom z grupy Jabil.

Inwestycje firm świadczących usługi związane z działalnością wydawniczą (dział 58), obejmujące swym zakresem także wydawanie oprogramowania komputerowego, dominowały w strefie kamiennogórskiej. Ich udział w całkowitych nakładach inwestycyjnych wyniósł 36,4%, dzięki inwestycji spółki z Grupy Bauer – BDN zajmującej się drukiem gazet i czasopism. Działalność wydawnicza miała również znaczący udział w strefie krakowskiej – przypadło na nią 21,4% wartości ulokowanego w niej kapitału, m.in. za sprawą R.R. Donnelley Europe, ComArch i Grupy Onet.

Branża drzewna (dział 16) była jedną z dominujących w trzech strefach: słupskiej, suwalskiej i kostrzyńsko-słubickiej, przy czym w pierwszych dwóch była pierwsza pod względem udziału w ogólnej wartości inwestycji, zaś w kostrzyńsko-słubickiej znalazła się na drugiej pozycji. Udział przedsiębiorców z branży drzewnej w nakładach inwestycyjnych poniesionych na terenie strefy słupskiej wynosił 33,3% (przede wszystkim dzięki inwestycji Kronospan Polska), w przypadku strefy suwalskiej – 30,6% (głównie za sprawą spółki

Pfleiderer MDF), zaś w kostrzyńsko-słubickiej – 16,6% (m.in. dzięki inwestycjom Barlinek oraz Homanit Polska).

Dominacja określonych sektorów w strukturze inwestycji stanowi bazę do tworzenia i rozwijania się klastrów. Poniższy wykres prezentuje stopień koncentracji branżowej poszczególnych stref poprzez określenie udziału branży wiodącej i trzech wiodących branż w całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych na ich terenie.

Największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefę legnicką i katowicką, w których na branżę wiodącą w 2015 r. przypadło odpowiednio 61,0% i 52,5% wartości inwestycji. W strefach wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej udział branży dominującej ukształtował się na tym samym poziomie i wyniósł 42,1% zainwestowanego kapitału. We wspomnianych strefach najwięcej inwestycji napłynęło do branży motoryzacyjnej, z wyjątkiem warmińsko-mazurskiej, w której największy udział miała produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych. Strefa legnicka wyróżniała się także pod względem udziału trzech wiodących branż w wartości zainwestowanego kapitału – wyniósł on 87,4%. Kolejne równorzędne miejsce przypadło strefie suwalskiej i warmińsko-mazurskiej, z udziałem na poziomie 74,5%, a następne katowickiej – 73,5%.

Z kolei relatywnie duże zróżnicowanie branżowe charakteryzowało strefy: łódzką, mielecką kostrzyńsko-słubicką i krakowską. Na branżę wiodącą w tych strefach przypadło od 15,9% do 21,4% łącznej wartości inwestycji, zaś udział trzech wiodących branż mieścił się w przedziale 41,1% – 53,4%.

Pomoc publiczna udzielona w specjalnych strefach ekonomicznych

Spółki zarządzające strefami korzystają ze zwolnienia podatkowego na podstawie przepisu § 2 rozporządzeń Rady Ministrów ustanawiających poszczególne strefy, zgodnie z którym zwalnia się od podatku dochodowego od osób prawnych dochody zarządzającego strefą w części wydatkowanej w roku podatkowym lub w roku po nim następującym na cele rozwoju strefy, w tym na nabycie przez zarządzającego nieruchomości lub innych rzeczy służących do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy oraz na modernizację i rozbudowę infrastruktury gospodarczej i technicznej na jej obszarze.

Dochody zwolnione od podatku dochodowego podatników prowadzących działalność na terenie specjalnych stref ekonomicznych i spółek zarządzających strefami w latach 1998 – 2014 przedstawiono w poniższej tabeli, według danych przekazanych przez Ministra Finansów¹⁾.

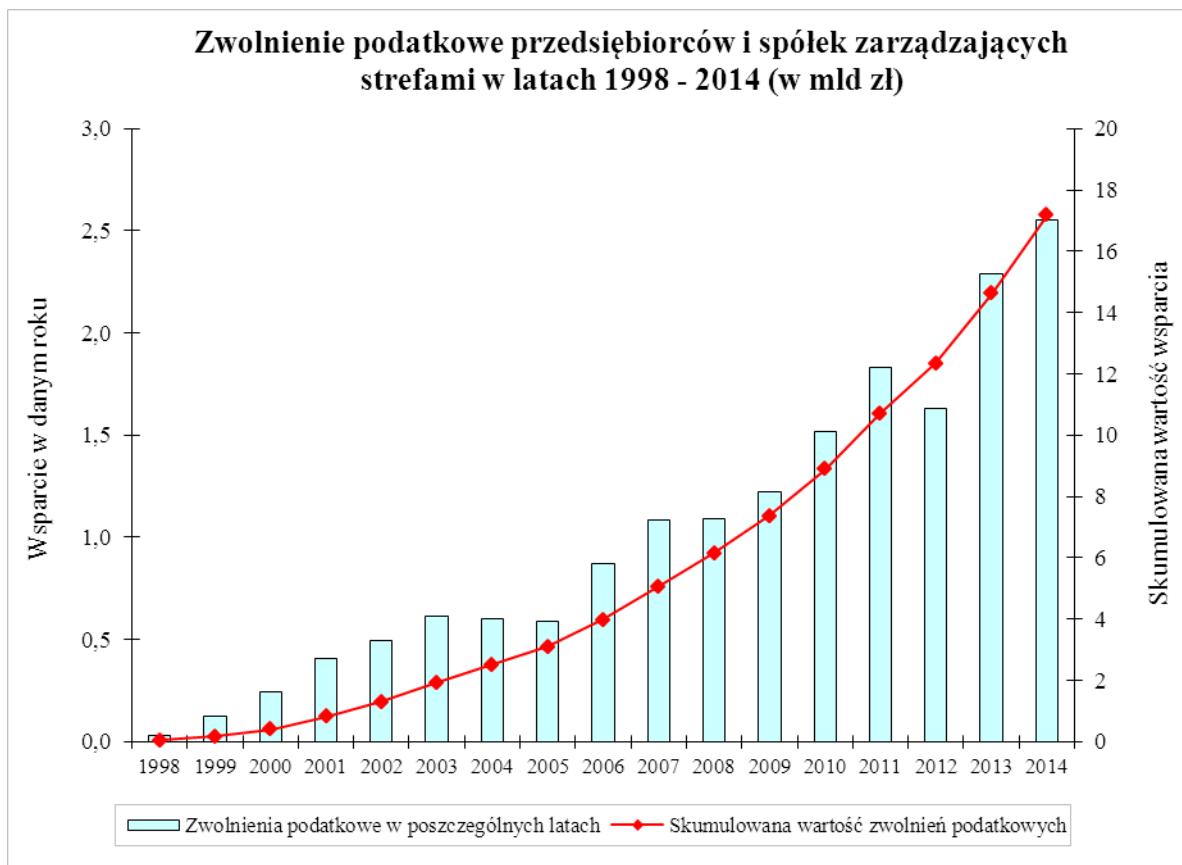
Tabela 10. Zwolnienia podatkowe przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami

Rok	Podatek dochodowy od osób fizycznych			Podatek dochodowy od osób prawnych			Łączna wartość zwolnienia podatkowego (w tys. zł)
	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	
1998	17	8 930	3 433	24	75 165	27 127	30 560
1999	18	31 203	12 309	59	326 174	111 160	123 469
2000	18	66 485	26 403	91	715 168	215 123	241 526
2001	60	55 676	21 552	224	1 373 482	386 360	407 912
2002	77	70 770	27 384	191	1 677 036	469 570	496 954
2003	90	95 653	37 181	654	2 126 827	574 243	611 424
2004	95	136 483	53 452	272	2 810 969	546 733	600 185
2005	74	129 615	50 957	289	2 822 603	536 859	587 816
2006	71	129 739	51 043	346	4 300 638	817 121	868 164
2007	78	206 987	81 711	618	5 276 960	1 002 622	1 084 333
2008	94	226 750	89 381	442	5 263 462	1 000 058	1 089 439
2009	90	158 702	49 657	431	6 167 905	1 171 902	1 221 559
2010	115	223 861	70 195	511	7 619 874	1 447 776	1 517 971
2011	105	150 181	46 942	535	9 383 215	1 782 811	1 829 753
2012	107	119 548	36 915	538	8 402 465	1 596 468	1 633 383
2013	164	212 504	38 846	603	11 843 653	2 250 294	2 289 140
2014	182	134 551	39 678	687	13 220 306	2 511 858	2 551 536
Razem	-	2 157 638	737 039	-	83 405 902	16 448 085	17 185 124

Łączna wartość zwolnień podatkowych przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami do końca 2014 r. wyniosła 17 185,12 mln zł. W związku z tym, że wartość zwolnienia dla

¹⁾ W czasie prac nad niniejszym dokumentem najnowsze dostępne dane obejmowały 2014 r.

samych spółek zarządzających od początku funkcjonowania stref do końca 2014 r. była równa 227,80 mln zł, łączna wielkość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom działającym w strefach wyniosła 16 957,32 mln zł. Kwota ta stanowi 16,63% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorców do końca 2014 r.

Szczegółowe informacje dotyczące zwolnień podatkowych spółek zarządzających strefami przedstawiono na str. 38 - 39.

III. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi

Struktura właścicielska i zadania spółek zarządzających strefami

Ustawa o sse stanowi, że zarządzającym strefą może być spółka kapitałowa, w której większość głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników posiada Skarb Państwa lub samorząd województwa. Tylko w przypadku Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., która zarządza słupską specjalną strefą ekonomiczną, większością głosów dysponuje samorząd województwa. Nadzór właścicielski nad spółkami zarządzającymi strefami, z wyłączeniem spółek, w których Skarb Państwa posiada 100% akcji lub udziałów, sprawuje Minister Rozwoju. Spod nadzoru Ministra Rozwoju wyłączona jest Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., która zarządza dwiema strefami, tj. mielecką i tarnobrzeską.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kapitałową wszystkich spółek zarządzających.

Tabela 11. Struktura kapitałowa spółek zarządzających strefami wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. (strefa kamiennogórska)	Skarb Państwa	4 498 200	39,21	63,28
	Miasto Kamienna Góra	3 045 100	26,54	16,03
	Miasto Lubań	1 818 200	15,85	9,57
	Gmina Nowogrodzic	1 417 600	12,36	7,46
	Miasto Jawor	593 100	5,17	3,13
	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	100 000	0,87	0,53
	Razem	11 472 200	100,00	100,00
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	4 570 000	49,81	53,27
	Miasto Gliwice	915 000	9,97	9,28
	Miasto Tychy	915 000	9,97	9,28
	Miasto Katowice	891 000	9,71	9,04
	Miasto Dąbrowa Górnicza	458 000	4,99	4,65
	Miasto Sosnowiec	458 000	4,99	4,65
	Miasto Jastrzębie-Zdrój	457 000	4,98	4,64
	Miasto Żory	320 000	3,49	3,24
	Gmina Pawłowice	82 000	0,89	0,83
	Miasto Bieruń	55 000	0,60	0,56
	Gmina Godów	55 000	0,60	0,56
	Razem	9 176 000	100,00	100,00
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Miasto Kostrzyn nad Odra	7 742 800	28,48	15,38
	Gmina Słubice	7 295 700	26,84	14,49
	Skarb Państwa	5 864 900	21,57	57,65
	Miasto Nowa Sól	2 610 000	9,60	5,18
	Miasto Gorzów Wielkopolski	1 538 300	5,66	3,06
	Prochem-Zachód Sp. z o.o.	825 000	3,04	1,64
	Miasto Gubin	912 600	3,36	1,81
	Gmina Bytom Odrzański	395 000	1,45	0,79
	Razem	27 184 300	100,00	100,00

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (strefa krakowska)	Skarb Państwa	12 527 000	71,31	71,31
	Akademia Górniczo-Hutnicza	2 233 000	12,71	12,71
	Województwo Małopolskie	2 233 000	12,71	12,71
	Politechnika Krakowska	233 000	1,33	1,33
	Uniwersytet Jagielloński	233 000	1,33	1,33
	Miasto Kraków	78 000	0,44	0,44
	ArcelorMittal Poland S.A.	30 000	0,17	0,17
	Razem	17 567 000	100,00	100,00
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	14 317 000	39,77	50,98
	Gmina Polkowice	8 635 000	23,98	17,33
	KGHM Polska Miedz. S.A.	4 408 000	12,24	7,85
	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska	4 000 000	11,11	14,24
	Miasto Złotoryja	2 400 000	6,67	4,27
	Gmina Gromadka	1 300 000	3,61	2,49
	Miasto Legnica	394 000	1,09	1,06
	Gmina Warta Bolesławiecka	300 000	0,83	1,07
	Bank Zachodni WBK S.A.	150 000	0,42	0,53
	ING Security S.A.	100 000	0,28	0,18
	Razem	36 004 000	100,00	100,00
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	17 812 000	71,46	87,94
	Miasto Łódź	6 369 000	25,55	10,79
	Miasto Ozorków	746 000	2,99	1,27
	Razem	24 927 000	100,00	100,00
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	Skarb Państwa	225 225 000	59,80	59,90
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	90 000 000	23,90	23,94
	Województwo Pomorskie	16 000 000	4,25	4,26
	Miasto Gdańsk	12 714 000	3,38	3,38
	Województwo Kujawsko-Pomorskie	11 000 000	2,92	2,93
	Miasto Tczew	7 378 000	1,96	1,96
	Miasto Stargard Szczeciński	7 000 000	1,86	1,86
	Miasto Kwidzyn	3 532 000	0,94	0,94
	Miasto Malbork	1 320 000	0,35	0,35
	Gmina Chojnice	857 000	0,23	0,23
	Gmina Człuchów	517 000	0,14	0,14
	Gmina Sztum	413 000	0,11	0,11
	Razem	376 603 000^{*)}	99,84^{*)}	100,00
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (strefa słupska)	Województwo Pomorskie	11 114 500	35,98	57,67
	Miasto Słupsk	10 407 900	33,69	22,13
	Skarb Państwa	6 039 300	19,55	12,84
	Miasto Koszalin	2 325 000	7,53	4,94
	Gmina Słupsk	970 300	3,14	2,06
	Pozostali	34 400	0,11	0,36
	Razem	30 891 400	100,00	100,00

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.	InwestStar S.A.	12 117 600	72,61	38,81
	Skarb Państwa	3 383 100	20,27	54,18
	Miasto Starachowice	1 152 500	6,91	6,89
	Świętokrzyska Agencja Rozwoju Regionu S.A.	35 500	0,21	0,12
Razem		16 688 700	100,00	100,00
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	8 076 900	40,46	66,64
	Miasto Elk	6 500 000	32,55	18,23
	Gmina Gołdap	2 920 000	14,62	8,19
	Miasto Suwałki	2 471 000	12,37	6,94
Razem		19 967 900	100,00	100,00
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	Skarb Państwa	206 530 000	80,78	89,18
	Województwo Opolskie	10 710 000	4,19	2,33
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	10 200 000	3,99	2,22
	Miasto Dzierżoniów	6 570 000	2,57	1,43
	Gmina Jelcz-Laskowice	4 830 000	1,89	1,05
	Miasto Wałbrzych	3 920 000	1,53	1,07
	Województwo Wielkopolskie	2 860 000	1,12	0,62
	Miasto Oława	1 710 000	0,67	0,37
	Miasto Świdnica	1 650 000	0,65	0,36
	Gmina Żarów	1 640 000	0,64	0,35
	Miasto Nowa Ruda	1 510 000	0,59	0,33
	Miasto Kłodzko	1 000 000	0,39	0,22
	Bank Zachodni WBK S.A.	1 000 000	0,39	0,22
	PKO BP S.A.	1 000 000	0,39	0,22
	Gmina Strzelin	100 000	0,04	0,02
Gmina Nysa	30 000	0,01	0,01	
Razem		255 680 000^{**)}	99,84^{**)}	100,00
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	14 742 300	45,77	59,44
	Gmina Bartoszyce	8 066 100	25,04	18,73
	Miasto Bartoszyce	4 930 900	15,31	11,45
	Gmina Dobrze Miasto	2 797 800	8,69	6,50
	Gmina Szczytno	903 800	2,81	2,10
	Miasto Mrągowo	304 000	0,94	0,70
	Miasto Nowe Miasto Lubawskie	267 200	0,83	0,62
	Gmina Olecko	198 400	0,61	0,46
Razem		32 210 500	100,00	100,00
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (strefy: mielecka i tarnobrzeska)	Skarb Państwa	5 274 846 000	100,00	100,00
Razem		5 274 846 000	100,00	100,00

^{*} PSSE sp. z o.o. – wartość kapitału zakładowego wynosi 376 603 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 16 czerwca 2009 r. umorzono z czystego zysku 647 udziałów Miasta Tczew. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).

^{**)} WSSE sp. z o.o. – wartość kapitału zakładowego wynosi 255 680 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 20 listopada 2012 r. umorzono z czystego zysku 42 udziały Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).

Zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w 2015 r. w radach nadzorczych spółek zarządzających strefami, w stosunku do których Skarb Państwa posiada większość głosów, zasiadali, w liczbie nie większej niż 5 osób, przedstawiciele:

- ministra właściwego do spraw gospodarki,
- ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- jednostek samorządu terytorialnego, których udział w kapitale zakładowym spółki jest największy (nie więcej niż 2 osoby).

Do składu rady nadzorczej spółek zarządzających, w stosunku do których samorząd województwa posiada większość głosów, powoływani byli przedstawiciele:

- samorządu województwa (2 osoby),
- ministra właściwego do spraw gospodarki,
- jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa, których udział w kapitale zakładowym spółki jest największy (nie więcej niż 2 osoby).

Główne zadania spółek zarządzających strefami obejmowały:

- promocję strefy,
- organizację rokowań lub przetargów oraz udzielanie zezwoleń,
- zbywanie lub pośredniczenie w zbywaniu prawa własności i prawa użytkowania wieczystego gruntów objętych strefą,
- kontrolę działalności przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z zezwoleniami,
- budowę infrastruktury na terenie strefy,
- opiekę nad inwestorami, pośredniczenie w kontaktach z władzami samorządowymi, właścicielami mediów i infrastruktury, itp.

Wynik finansowy spółek zarządzających strefami

Spółki zarządzające utrzymują się głównie z dochodów uzyskanych ze sprzedaży gruntów oraz z opłat za administrowanie i zarządzanie strefą uiszczanych przez przedsiębiorców działających na terenie strefy. Wynik finansowy zależy zatem w dużej mierze od liczby inwestorów.

Tabela 12. Wynik finansowy netto spółek zarządzających w latach 2011 – 2015 w tys. zł

Spółka zarządzająca	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A.	492,1	409,5	347,1	2 400,4	- 15,1
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	6 018,1	7 304,4	7 615,7	9 885,6*)	17 230,4
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	6 483,0	1 566,6	1 094,5	3 276,7	2 262,7
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.	488,3	288,2	988,5	376,7	- 1 012,1
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	2 897,8	3 251,3	3 906,1	7 111,3	937,0
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	6 234,8	5 830,3	5 788,2	8 646,1*)	5 209,4
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Mielcu	7 623,8	4 723,6	6 581,1	9 404,9	3 166,2

Spółka zarządzająca	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	1 708,6	553,8	315,7	948,4	807,5
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	1 434,7	1 168,8	513,5	533,2	520,8
Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.	438,0	406,0	619,0	1 179,0	361,2
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	-1 295,5	322,5	504,3	1 245,6	2 198,0
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu	8 852,7	10 818,6	7 238,7	7 968,5	10 175,7
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	8 575,5	14 166,9	7 753,5	- 5 527,2 ^{*)}	603,6
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	219,8	799,0	81,0	153,5 ^{*)}	132,5

^{*)} wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2014 r.

W 2015 r. najwyższy zysk wypracowała Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (17,2 mln zł), następnie Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu (prawie 10,2 mln zł) i Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (5,2 mln zł).

W 2015 r. dwie spółki zarządzające, tj. Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. i Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. odnotowały ujemny wynik finansowy. Głównym powodem straty zarządzającego strefą kamiennogórską było niezrealizowanie transakcji zbycia nieruchomości w Jaworze na kwotę 910,00 tys. zł. Spółka nie mogła bowiem, z przyczyn od niej niezależnych, wybudować drogi łączącej wspomnianą nieruchomość z drogą publiczną.

W przypadku zarządzającego strefą krakowską powodem ujemnego wyniku finansowego było oddanie do użytkowania budynku Małopolskiego Parku Technologii Informatycznych w ostatnim kwartale 2015 r. Spowodowało to wzrost kosztów amortyzacji i usług obcych, który nie mógł być zrekompensowany przychodem z najmu. Pierwsi najemcy pojawili się pod koniec 2015 r.

Nakłady na rozwój strefy

Zgodnie z art. 8 ustawy o sse do zadań zarządzającego należy prowadzenie działań zmierzających do rozwoju działalności gospodarczej na terenie strefy.

Uznając wagę tego zadania ustawodawca w art. 25 ust. 2 ustawy o sse dopuścił możliwość zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów zarządzającego w części wydatkowanej na cele rozwoju strefy. Rada Ministrów w rozporządzeniach ustanawiających strefy umożliwiła wszystkim spółkom zarządzającym skorzystanie z tego przywileju.

Główne działania zarządzających to budowa infrastruktury i promowanie stref. Znaczące przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury z reguły podejmowane są wspólnie z samorządami lokalnymi i gestorami mediów.

Poniższa tabela prezentuje skumulowane wydatki poniesione na infrastrukturę oraz najważniejsze inwestycje w tym zakresie dokonane w 2015 r.

Tabela 13. Nakłady na budowę infrastruktury narastająco w mln zł

Lp.	Strefa	31.12.2014 r.		31.12.2015 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2015 r.
		Zarząd	Inni ^{*)}	Zarząd	Inni ^{*)}	
1	Kamienogórska	18,0	4,4	20,0	4,4	1) wykonanie prac związanych z odwodnieniem terenu w Wykrotach, 2) budowa nawierzchni drogowej i linii energetycznej na potrzeby oświetlenia drogowego w podstrefie Lubań, 3) przebudowa ul. Jedwabnej w Kamiennej Górze.
2	Katowicka	42,5	459,9	47,1	547,7	1) uzbrojenie terenu strefy w Zabrze, 2) budowa drogi wraz z infrastrukturą techniczną w strefie w gminie Ujazd, 3) budowa infrastruktury drogowej i technicznej w strefie w Bytomiu, 4) budowa drogi na terenie strefy w Bieruniu.
3	Kostrzyńsko-Słubicka	89,7	199,0	93,3	226,9	1) budowa drugiego dojazdu do Kompleksu 2 w podstrefie Kostrzyn, 2) zaprojektowanie i budowa drogi oraz infrastruktury technicznej w podstrefie Słubice, 3) budowa zatok postojowych (dla samochodów ciężarowych) przy drodze wewnętrznej w podstrefie Nowa Sól, 3) budowa infrastruktury w Kompleksie 3 w podstrefie Kostrzyn
4	Krakowska	96,9	102,4	150,2	102,8	zakończenie budowy Małopolskiego Parku Technologii Informacyjnych w Krakowie
5	Legnicka	47,2	18,4	47,7	18,6	1) prace przygotowawcze i projektowe w podstrefie DSAG S3 - Jawor, 2) opracowanie koncepcji drogowej w podstrefach Środa Śląska i Miękinia.
6	Łódzka	48,4	286,1	49,8	289,2	budowa odcinka wodociągu i kolektora sanitarnego z przepompownią ścieków sanitarnych w Kompleksie 3 podstrefy Zgierz.
7	Mielecka	122,5	369,5	123,5	438,9	1) budowa infrastruktury technicznej i drogi w podstrefie w Mielcu, 2) budowa dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej i deszczowej w podstrefie w Rzeszowie, 3) realizacja II etapu prac związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych Parku Naukowo-Technologicznego Rzeszów Dworzysko

Lp.	Strefa	31.12.2014 r.		31.12.2015 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2015 r.
		Zarząd	Inni ^{*)}	Zarząd	Inni ^{*)}	
8	Pomorska	448,0	71,8	462,8	78,5	<ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoczęcie realizacji projektu pn. Komerccjalizacja Frontu Wyspy Ostrów, 2) realizacja III etapu budowy Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego, 3) modernizacja budynku oraz budowa dróg wewnętrznych i kanalizacji deszczowej w Bałtyckim Porcie Nowych Technologii, 4) udział w realizacji projektu budowy Parku Konstruktorów w Bałtyckim Porcie Nowych Technologii, 5) budowa kanalizacji deszczowej w podstrefie Sztum, 6) rozbudowa infrastruktury drogowej i sieciowej na terenie Parku Maszynowa w podstrefie Gdańsk.
9	Słupska	21,6	127,4	23,9	160,5	<ol style="list-style-type: none"> 1) budowa drogi, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz przepompowni ścieków w podstrefie Lębork, 2) makroniwelacja terenu podstrefy Wałcz, 3) budowa drogi oraz infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w podstrefie Koszalin, 4) budowa instalacji energetycznej w podstrefie Wieszyno, 5) budowa dróg dojazdowych i infrastruktury technicznej w podstrefie Darłowo.
10	Starachowicka	9,6	3,1	9,8	4,3	<ol style="list-style-type: none"> 1) budowa zjazdu z drogi wewnętrznej (publicznej), sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w podstrefie Starachowice, 2) rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej w podstrefie Starachowice.
11	Suwalska	24,9	0,0	25,5	0,0	<ol style="list-style-type: none"> 1) budowa odcinka drogi wraz z kanalizacją deszczową w podstrefie Suwałki, 2) wykonanie warstwy ścieralnej drogi w podstrefie Elk, 3) budowa odcinka drogi w podstrefie Gołdap.
12	Tarnobrzeska	157,9	187,8	184,3	200,3	<ol style="list-style-type: none"> 1) rozbudowa i modernizacja infrastruktury w Jaśle, 2) przebudowa istniejącej i budowa nowej drogi w strefie w Radomiu, 3) budowa drogi wewnętrznej wraz z kanalizacją sanitarną, deszczową, siecią wodociągową, energetyczną i telekomunikacyjną w Przasnyszu, 4) budowa dwóch hal produkcyjnych w Radomiu i Stalowej Woli do wykorzystania przez inwestorów.

Lp.	Strefa	31.12.2014 r.		31.12.2015 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2015 r.
		Zarząd	Inni ^{*)}	Zarząd	Inni ^{*)}	
13	Wałbrzyska	144,0	357,6	183,5	403,3	uzbrojenie terenu Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej.
14	Warmińsko-Mazurska	5,3	136,1	5,3	144,3	1) budowa drogi dojazdowej, sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, światłowodu telekomunikacyjnego w podstrefie Kurzętnik, 2) przygotowanie dokumentacji przebudowy kanalizacji deszczowej w podstrefie Kętrzyn.
Razem		1 276,5	2 323,5	1 426,7	2 619,7	
Ogółem		3 600,0		4 046,4		x

^{*)} gminy, gestorzy mediów, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Łączne nakłady na budowę infrastruktury na terenie specjalnych stref ekonomicznych, które zostały poniesione od początku ich funkcjonowania do końca 2015 r. wyniosły ponad 4,0 mld zł. Udział spółek zarządzających w inwestycjach w zakresie infrastruktury stanowił blisko 35,3%. Pozostała część wydatków finansowana była przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Spośród wszystkich spółek zarządzających strefami największe nakłady na rozwój infrastruktury do końca 2015 r. poniosły: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o. o. – 462,8 mln zł (32,4% wydatków wszystkich stref), Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu - 184,3 mln zł oraz Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o. o. - 183,5 mln zł. Wydatki dwóch ostatnich spółek stanowią po 12,9% łącznych wydatków zarządzających strefami na infrastrukturę.

W odniesieniu do skumulowanej wartości kapitału zainwestowanego w strefach przez inne podmioty, w tym m.in. samorządy lokalne i gestorów mediów, wyróżniały się strefy: katowicka (547,7 mln zł), mielecka (438,9 mln zł) i wałbrzyska (403,3 mln zł).

W samym 2015 r. na infrastrukturę wydatkowano 446,4 mln zł, tj. o 55,9 mln zł więcej niż w 2014 r. Inwestycje spółek zarządzających strefami wyniosły 150,2 mln zł, co stanowiło 33,6% całych nakładów na infrastrukturę poniesionych w 2015 r. W stosunku do 2014 r. spółki zarządzające zwiększyły nakłady na infrastrukturę o 52,4 mln zł, natomiast przyrost inwestycji innych podmiotów był większy o 3,5 mln zł.

W 2015 r. największych inwestycji w zakresie infrastruktury dokonały spółki zarządzające strefą krakowską (53,3 mln zł) oraz wałbrzyską (39,5 mln zł). Stanowiły one odpowiednio 35,5% i 26,3% wydatków wszystkich spółek przeznaczonych na ten cel.

Z kolei pod względem inwestycji dokonanych przez samorządy lokalne, gestorów mediów i Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad wyróżniały się strefy: katowicka (87,8 mln zł), mielecka (69,4 mln zł) i wałbrzyska (45,7 mln zł). Na te trzy strefy przypadło około 68,5% nakładów inwestycyjnych podmiotów innych niż spółki zarządzające.

Wydatki na promocję stref

W 2015 r. spółki zarządzające przeznaczyły na promocję stref 8,29 mln zł, czyli o 0,54 mln zł więcej niż w 2014 r. Największe wydatki ponieśli zarządzający strefami: kostrzyńsko-słubicką, łódzką i wałbrzyską. Stanowiły one blisko 46,1% nakładów wszystkich stref na ten cel.

Z kolei najwięcej środków na promocję od początku funkcjonowania stref przeznaczyły spółki zarządzające strefami katowicką i kostrzyńsko-słubicką. Ich wydatki wyniosły odpowiednio 12,33 i 12,31 mln zł, co w obu przypadkach dało udział na poziomie 15,7% nakładów wszystkich spółek zarządzających. Na kolejnych pozycjach uplasowały się spółki zarządzające strefami: łódzką (z udziałem w ogólnej sumie wydatków wynoszącym 12,9%), pomorską oraz wałbrzyską (w obu przypadkach ich nakłady stanowiły 11,3% łącznych wydatków wszystkich stref).

Poniższa tabela przedstawia wielkość wydatków na promocję w poszczególnych strefach.

Tabela 14. Wydatki zarządzających na promocję stref w mln zł

Lp.	Strefa	Nakłady na promocję strefy		
		narastająco do końca 2014 r.	w 2015 r.	narastająco do końca 2015 r.
1	Kamiennogórska	1,29	0,17	1,46
2	Katowicka	11,44	0,89	12,33
3	Kostrzyńsko-Słubicka	10,96	1,35	12,31
4	Krakowska	5,32	0,50	5,82
5	Legnicka	3,05	0,54	3,59
6	Łódzka	8,76 ^{*)}	1,32	10,08
7	Mielecka	2,64	0,52	3,16
8	Pomorska	8,54	0,34	8,88
9	Słupska	2,14	0,55	2,69
10	Starachowicka	1,51	0,13	1,64
11	Suwalska	3,49	0,49	3,98
12	Tarnobrzaska	2,51	0,25	2,76
13	Wałbrzyska	7,70	1,15	8,85
14	Warmińsko-Mazurska	0,65	0,09	0,74
Razem		70,00	8,29	78,29

^{*)} wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2014 r.

Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających

Łączna kwota zwolnienia podatkowego spółek zarządzających strefami od początku funkcjonowania stref do końca 2015 r. wyniosła 241,41 mln zł.

Z największych zwolnień podatkowych odnoszących się do dochodu w części wydatkowej na rozwój strefy skorzystały dotychczas spółki zarządzające strefami: wałbrzyską, mielecką

i tarnobrzeską. Ich łączna wartość była równa 119,92 mln zł i stanowiła 49,7% całkowitej kwoty zwolnienia podatkowego w strefach.

W samym 2015 r. łączna kwota zwolnienia podatkowego wyniosła 13,61 mln zł i była wyższa o 0,09 mln zł w porównaniu z rokiem 2014. Z największego zwolnienia skorzystali zarządzający strefami tarnobrzeską i katowicką. Zwolnienia te wyniosły odpowiednio 4,65 i 3,99 mln zł i łącznie stanowiły prawie 63,5% kwoty zwolnień przypadających na wszystkie spółki zarządzające.

Informację o wielkości zwolnień podatkowych spółek zarządzających przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających strefami w mln zł

Lp.	Strefa	Zwolnienie do końca 2010 r. (narastająco)	Kwota zwolnienia w latach 2011 – 2015					Zwolnienie do końca 2015 r. (narastająco)
			2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	
1	Kamiennogórska	2,05	0,10	0,05	0,08	0,42	0,0	2,70
2	Katowicka	10,3	1,82	0,95	1,60	2,61	3,99	21,27
3	Kostrzyńsko-Słubicka	16,17	1,33	0,29	0,25	0,65	0,54	19,23
4	Krakowska	1,59	0,32	0,20	0,15	0,06	0,00	2,32
5	Legnicka	8,41	0,45	1,27	0,53	1,23	0,30	12,19
6	Łódzka	14,51	1,97	1,38	1,16	2,25 ^{*)}	1,72	22,99
7	Mielecka	30,3	1,72	0,41	2,17	0,60	0,20	35,40
8	Pomorska	12,37	0,49	0,82	0,38	0,88	0,33	15,27
9	Słupska	9,01	2,04	1,91	0,72	2,00	0,97	16,65
10	Starachowicka	1,92	0,08 ^{*)}	0,11	0,16	0,31 ^{*)}	0,09	2,67
11	Suwalska	3,86	0,00	0,04	0,01	0,28	0,21	4,40
12	Tarnobrzeska	23,82	0,43	0,08	0,01	2,20	4,65	31,19
13	Wałbrzyska	27,74	1,99	15,3	7,70	0,00	0,60	53,33
14	Warmińsko-Mazurska	1,47	0,06	0,21	0,02	0,03	0,01	1,80
Razem		163,52	12,80^{*)}	23,02	14,94	13,52^{*)}	13,61	241,41

^{*)} wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2011 r. i w Informacji (...) za 2014 r.

Do końca 2015 r. spółki zarządzające strefami otrzymały wsparcie w postaci zwolnień podatkowych w wysokości 0,24 mld zł. W tym samym okresie na promocję stref wydatkowały prawie 0,08 mld zł oraz na budowę niezbędnej infrastruktury blisko 1,43 mld zł. W sumie na wspomniane cele przeznaczyły 1,51 mld zł, a więc kwotę ponad 6-krotnie przekraczającą wielkość uzyskanych zwolnień podatkowych.

Działania zarządzających strefami w zakresie kadr dla przemysłu i rozwoju klastrów

1. SSE Małej Przedsiębiorczości (strefa kamiennogórska)

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Działania zarządzającego strefą kamiennogórską na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego obejmują kształcenie dualne, klasy patronackie, praktyki i staże zawodowe oraz 5-letnie

stypendia na studiach kierunkowych. Ponadto w ramach Strefowego Klastra Edukacyjnego funkcjonuje Uniwersytet Zawodowy dla Gimnazjalistów organizujący wyjazdy studyjne i pilotażowe warsztaty w ramach preorientacji zawodowej „Mój zawód to moja przyszłość – dotknąć zawodu”. W 2015 r. program ten dotyczył powiatów: kamiennogórskiego, jeleniogórskiego, lubańskiego i trzebnickiego. W jego realizację zaangażowanych było 23 pracodawców, którzy zapoznali z 20 zawodami 168 gimnazjalistów z 10 szkół.

Szczególnym działaniem SSEMP S.A. jest współtworzenie klas patronackich. We wrześniu 2015 r. w Zespole Szkół Technicznych „Mechanik” w Jeleniej Górze została otwarta kolejna sala pod patronatem SSEMP S.A. służąca przygotowaniu uczniów do zawodu technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej. Wartość projektu wyniosła ok. 180 tys. zł. Środki przeznaczone na 7 stanowisk dydaktycznych, 2 komputery, projektor, tablicę interaktywną oraz oświetlenie pracowni. W październiku 2015 r. w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Lubaniu otwarto kolejną klasopracownię wyremontowaną i doposażoną przez SSEMP S.A. z przeznaczeniem do kształcenia w zawodzie technik mechanik oraz operator maszyn skrawających. Na dofinansowanie projektu Zarządzający przeznaczył ok. 100 tys. zł. Środki te zostały wykorzystane na remont sali oraz częściowe wyposażenie w niezbędny sprzęt.

2. Katowicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2015 r. Katowicka SSE S.A. zakończyła projektowanie Sieci Kariery i Kompetencji (K2), tj. wielopłaszczyznowego modelu współpracy szkolnictwa, władz samorządowych i przemysłu. W ramach tego projektu przeprowadzono pilotażowy program testowania modelu Inteligentnego Kształcenia Dualnego. Obejmował on badanie możliwości włączenia się pracodawców w proces edukacyjny szkół szczebla średniego, w tym gotowość do przyjęcia stażystów, a także analizę stopnia dopasowania oferty edukacyjnej szkół zawodowych w regionie do zapotrzebowania pracodawców. W marcu 2015 r. KSSE S.A. podpisała listy intencyjne z przedstawicielami 10 największych samorządów województwa śląskiego, który stanowi pierwszy krok w kierunku utworzenia sieci K2.

Ponadto Zarządzający strefą podjął następujące działania w celu wspierania szkolnictwa zawodowego:

- zorganizował wizyty z zakładach produkcyjnych znajdujących się na terenie strefy dla ponad 300 uczniów tyskich gimnazjów,
- przeprowadził dla gimnazjalistów warsztaty „Poznaj swój potencjał zawodowy”,
- zorganizował konkurs pod patronatem Śląskiego Kuratora Oświaty pt. „Moja Szkoła Zawodowa”, w którym wzięło udział ok. 30 uczniów z ponad 20 gimnazjów województwa śląskiego,
- nawiązał współpracę z Urzędem Miasta Jastrzębie-Zdrój, Zespołem Szkół nr 6 w Jastrzębiu oraz CKP w Jastrzębiu-Zdroju, w ramach której 34 uczniów zostało skierowanych, zgodnie z ich predyspozycjami, na zajęcia praktycznej nauki zawodu i staże zawodowe, które odbywać się będą u pracodawców w pierwszej połowie 2016 r. KSSE S.A. sfinansowała stypendia naukowe dla wszystkich uczniów objętych tym projektem.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Katowicka SSE S.A. zarządza klastrem „Silesia Automotive”. Wspólnie z przedsiębiorstwami z branży motoryzacyjnej i instytucjami z nią współpracującymi prowadzi działania na rzecz umacniania jego roli. Skierowane są one do ponad 200 przedsiębiorstw z sektora motoryzacji działających na terenach województw: śląskiego, opolskiego i małopolskiego.

Pod koniec 2015 r. klaster „Silesia Automotive” poszerzył obszar działań także o firmy spoza branży motoryzacyjnej, ale stosujące zaawansowane systemy produkcyjne na terenie swoich zakładów i zmienił nazwę na „Silesia Automotive & Advanced Manufacturing”.

Wśród działań podejmowanych w 2015 r. należy wymienić m.in.:

– *działania w obszarze „HR i Rynek Pracy”:*

- monitoring rynku pracy (badanie z podziałem na podstrefy gliwicką i tyską), wskaźników personalnych (benchmarking KPI działów personalnych) i aktualnej sytuacji na rynku pracy (zgodnie z zapotrzebowaniem firm),
- analizy rynku wynagrodzeń dla stanowisk produkcyjnych i okołoprodukcyjnych,
- benchmarking systemów motywacyjnych dla pracowników produkcyjnych i nieprodukcyjnych.

– *działania w obszarze „Nowe materiały i rozwiązania inżynierskie”:*

- przeprowadzenie analizy „Nowoczesne materiały metalowe w motoryzacji/nowoczesne tworzywa sztuczne w motoryzacji”,
- spotkania grup tematycznych: „Centra inżynierskie i badawcze w motoryzacji”, „Kompozyty w motoryzacji” i „Metale w motoryzacji”,
- spotkanie nt. wymiany dobrych praktyk - „Innowacje w produkcji”.

3. Kostrzyńsko-Słubicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2015 r. Zarządzający strefą podejmował szereg działań dotyczących szkolnictwa zawodowego, m.in. koordynował przedsięwzięcia realizowane przez szkoły gimnazjalne, ponadgimnazjalne i przedsiębiorców oraz organizował konferencje:

- z Zachodniopomorskim Kuratorium Oświaty zorganizowano w Goleniowie konferencję poświęconą szkolnictwu zawodowemu oraz współpracy szkół zawodowych z zakładami pracy i gimnazjami. W konferencji wzięli udział dyrektorzy szkół oraz przedstawiciele firm, w których uczniowie odbywają praktyki. Podczas konferencji dyskutowano nt. współpracy szkół gimnazjalnych z pracodawcami działającymi w strefie,
- z Wielkopolskim Kuratorium Oświaty w Poznaniu zorganizowano konferencję dotyczącą kształcenia zawodowego. Wzięli w niej udział dyrektorzy i uczniowie wielkopolskich szkół gimnazjalnych, przedstawiciele Volkswagen Poznań sp. z o.o., Politechniki Poznańskiej, Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu. Podczas spotkania przedstawiono dobre praktyki współpracy przedsiębiorców ze strefy kostrzyńsko-słubickiej ze szkołami zawodowymi z regionu. Przedstawiciel Volkswagen Poznań Sp. z o.o. przedstawił efekty współpracy z Zespołem Szkół nr 1 w Swarzędzu,
- z Lubuskim Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp. zorganizowano konferencję dotyczącą kształcenia zawodowego w województwie lubuskim. Przykłady współpracy

między szkołami ponadgimnazjalnymi i pracodawcami przedstawił przedstawiciel Zarządzającego strefą, odwołując się m.in. do przykładu przedsiębiorcy TELESKOP sp. z o.o. z Kostrzyna nad Odrą, który prowadzi zajęcia praktyczne dla młodocianych pracowników w połączeniu z nauką w Zespole Szkół Zawodowych w Kostrzynie nad Odrą na kierunkach ślusarz i spawacz. W trzech klasach kształci się ponad 70 osób.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2015 r. działania K-S SSE S.A. były ukierunkowane na wsparcie funkcjonowania najprężniejszego klastra w regionie – Lubuskiego Klastra Metalowego. Wspólne inicjatywy dotyczyły głównie kształcenia nowych pracowników w zawodach techniczno-mechanicznych. Podjęto wiele działań mających na celu pogłębienie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami zrzeszonymi w klastrze i szkołami zawodowymi. Przykładowe inicjatywy:

- konferencja w gorzowskim Centrum Kształcenia Zawodowego pt. „Dobry zawód otwiera wiele drzwi - Fachowcy to rozwój gospodarczy”. Podczas konferencji odbyła się również prezentacja sprzętu dydaktycznego w branży mechanicznej, mechatronicznej i elektronicznej, która połączona była z dyskusją na temat przyszłości szkolnictwa zawodowego,
- spotkanie w Gorzowie Wlkp. współorganizowane przez firmę Audit Doradztwo Personalne Sp. z o.o. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele gorzowskich firm działających na terenach K-S SSE, Biura Obsługi Inwestora z Urzędu Miasta w Gorzowie Wlkp., Wydziału Edukacji oraz dyrektorzy gimnazjów z Gorzowa Wlkp. Podczas spotkania dyskutowano o brakujących kadrach, kierunkach i jakości kształcenia zawodowego. Firma Audit Doradztwo Personalne Sp. z o.o. przedstawiła realizowany projekt klasy patronackiej w Zespole Szkół Mechanicznych w Gorzowie Wlkp., której najlepsi uczniowie otrzymują stypendia ufundowane przez Zarządzającego strefą,
- konferencja Industrial Bridge 2015 w Szczecinie. Konferencja dotyczyła zacieśnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, klastrami i sektorem naukowym z branż: metalowej, stalowej, chemicznej oraz morskiej.

4. Krakowski Park Technologiczny (Krakowska SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Efektem licznych spotkań z dyrektorami szkół technicznych i zawodowych oraz firmami znajdującymi się w sse jest nawiązanie współpracy w celu dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb gospodarki. Pierwszym rezultatem wspólnych spotkań było zainteresowanie szkół i przedsiębiorców działaniami typu: organizowanie praktyk dla uczniów oraz nauczycieli w zakładzie pracy, tworzenie klas patronackich, prowadzenie przez specjalistów z firm strefowych wykładów dla uczniów. Ponadto KPT promuje kształcenie zawodowe, biorąc udział w konferencjach i obejmując patronatem konkursy i festiwale naukowe. W dniu 25 maja 2015 r. Zarządzający podpisał z 22 członkami założycielami porozumienie powołujące Małopolski Klaster Edukacyjny, którego celem jest poprawienie jakości kształcenia zawodowego, zwiększenie dostępności uczniów do praktyk i staży w firmach. Obecnie Klaster liczy ok. 30 członków, a jego działania koordynowane są przez Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. Jednym z nich było zorganizowanie przez Zarządzającego dla gimnazjalistów, uczniów szkół zawodowych i techników z województwa

małopolskiego pięciu wizyt przybliżających zawody w przedsiębiorstwach znajdujących się na terenie strefy i poza jej granicami. KPT jest także partnerem strategicznym Międzyszkolnego Festiwalu Informatycznego „Projekt na Szóstkę”. Celem konkursu jest promocja przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa młodzieży.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą jest koordynatorem klastra Digital Entertainment Cluster, który powstał w 2013 r. i ma na celu wsparcie rynku gier w Polsce. Partnerzy klastra podjęli się m.in.: tworzenia warunków dla efektywnego wykorzystania potencjału wszystkich osób i instytucji działających na rzecz branży, tworzenia dogodnych warunków do jej ponadregionalnego rozwoju, budowy marki klastra jako narzędzia do promocji i wzmacniania konkurencyjności przedsiębiorstw związanych z branżą gier na rynku globalnym. Klastrer zrzesza obecnie 27 firm działających w sektorze gier. Najważniejsze działania podjęte w ramach klastra w 2015 r. to :

- udział w KrakJam - lokalnej edycji Global Game Jam polegającej na stworzeniu gry na określony temat i w ścisłych ramach czasowych. W KrakJam udział wzięło ponad 70 osób i zaprezentowanych zostało 20 projektów nowych gier,
- organizacja Digital Dragons 2015 - największej konferencji biznesowej dla branży gier, z udziałem 1100 uczestników, z czego 25% stanowili goście zagraniczni. W ramach konferencji odbyło się 60 wykładów, 6 warsztatów, 8 paneli dyskusyjnych. Przeprowadzono VC Speed Networking, w którym wzięło udział 37 projektodawców prezentujących swoje pomysły,
- przeprowadzenie unikatowego badania obrazującego rynek gier pt. „Kondycja Polskiej Branży Gier Wideo”. Raport z tego badania zawiera informacje o sytuacji różnych segmentów polskiej branży gier wideo, charakteryzuje profil polskich graczy oraz przybliży podstawowe informacje na temat kondycji polskich producentów gier wideo,
- zorganizowanie wraz z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz WIPO World Intellectual Property Organisation w listopadzie 2015 r. konferencji “Mastering the game. Business and legal aspects for game developers. Baltic Sea Region Perspective”. Głównym celem konferencji było zapoznanie twórców gier z aspektami prawnymi związanymi z branżą. W konferencji uczestniczyło 120 osób.

Zarządzający strefą jest również koordynatorem Krakowskiego Klastra Filmowego (KKF), który powstał na mocy umowy o współpracy zawartej w lutym 2015 r. przez dziesięć firm z Krakowa. KKF jest prężnie rozwijającą się jednostką, o czym świadczy fakt, że tworzy go ponad 50 przedsiębiorców i patronów branżowych z regionu oraz ponad 200 specjalistów. Główne cele klastra to:

- stworzenie efektywnej sieci współpracy przedsiębiorców z branży filmowej, telewizyjnej i multimedialnej,
- promocja Krakowa i Małopolski jako miejsca atrakcyjnego dla producentów zagranicznych oraz producentów z innych rejonów Polski,
- działania na rzecz kształcenia i doskonalenia kadry,
- działania w zakresie projektowania, uzyskiwania licencji, rozwoju nowych technologii, maszyn i urządzeń,

- ochrona rynku pracy w regionie, promocja miejscowych firm i twórców.

Klaster w 2015 r. uczestniczył w trzech festiwalach filmowych - jako wystawca i współorganizator festiwalu PKO Off Camera i 55. Krakowskiego Festiwalu Filmowego oraz jako partner 40. Festiwalu Filmowego w Gdyni.

5. Legnicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W kwietniu 2015 r. Legnicka SSE S.A. powołała Dolnośląski Klaster Edukacyjny. List intencyjny o współpracy w ramach klastra podpisało ponad 60 partnerów, w tym przedsiębiorcy, szkoły zawodowe i techniczne, uczelnie wyższe, samorządy lokalne i władze województwa, izba rzemieślnicza oraz kuratorium oświaty. Najistotniejsze działania w ramach klastra:

- podpisanie listu intencyjnego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy z Instytutem Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie. Współpraca uczelni i instytutu będzie polegała na rozwoju szkolnictwa zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym oraz na realizacji wspólnych przedsięwzięć naukowych,
- uczestnictwo LSSE w konferencji pt. „Najlepsze kadry dla nowoczesnej gospodarki” zorganizowanej przez Ministerstwo Gospodarki. W trakcie spotkania zaprezentowane zostały dobre praktyki realizowane wspólnie przez sektor edukacji i biznesu, m.in. na przykładzie działań klastrowych podejmowanych przez LSSE,
- przygotowanie przez strefę nagród dla ponad 100 najlepszych uczniów z 14 szkół,
- prezentacja doświadczeń LSSE ze współpracy z uczelniami wyższymi podczas konferencji zorganizowanej przez Ministerstwo Gospodarki pt. „Współpraca wyższych szkół zawodowych z biznesem”,
- zrealizowanie filmu promującego szkolnictwo zawodowe. Film pokazuje współpracę szkół i firm, która owocuje kształceniem specjalistów dobrze przygotowanych do pracy.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Legnicka SSE jest założycielem Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego (DKM), do którego przystąpiły łącznie 34 przedsiębiorstwa i instytucje. Partnerzy DKM rozpoczęli współpracę z Instytutem Autostrada Technologii i Innowacji. Inicjatywa ta służy zintegrowaniu prac naukowo-badawczych przez trzy środowiska: uczelnie wyższe, niezależne instytuty badawcze i przedsiębiorstwa. Wzięli także udział w warsztatach pn. „Design Thinking” w siedzibie i pod kierunkiem Wrocławskiego Centrum Badań EIT+.

W maju 2015 r. powołany został Dolnośląski Klaster Lotniczy. Klaster utworzyło 17 instytucji powiązanych z przemysłem lotniczym oraz organizacji otoczenia biznesu. Liderami projektu są LSSE i firma HS Wrocław Sp. z o.o. (z grupy UTC Aerospace Systems), czołowy producent podzespołów dla przemysłu lotniczego na świecie. W 2015 r. odbyło się szereg spotkań roboczych, które doprowadziły do ustalenia statutu stowarzyszenia oraz określenia jego strategii, struktur organizacyjnych i priorytetów na rok 2016.

6. Łódzka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2015 r. Zarządzający strefą w związku z promocją szkolnictwa zawodowego podjął m.in. następujące działania:

- uczestniczył w Forum Pracodawców, podczas którego doszło do spotkania Łódzkiego Kuratora Oświaty oraz przedstawicieli strefy z gimnazjalistami, dyrektorami szkół, nauczycielami, doradcami zawodowymi, a także rodzicami i podpisano porozumienie Edukacja - Rynek Pracy (ŁSSE S.A. była jego sygnatariuszem). Ponadto przedstawiono dobre praktyki w zakresie współpracy szkół zawodowych z pracodawcami,
- wziął udział w wielu spotkaniach z przedstawicielami kuratoriów oświaty, dyrektorami gimnazjów i szkół zawodowych, gimnazjalistami, przedsiębiorstwami, władzami samorządowymi, które miały na celu promocję szkolnictwa zawodowego wśród gimnazjalistów oraz przedstawienie współpracy szkół zawodowych z lokalnymi przedsiębiorcami,
- zorganizował, we współpracy z firmami działającymi w strefie, konferencję poświęconą kształceniu zawodowemu, podczas której:
  - wręczono statuetki i nagrody Ministra Gospodarki dla najlepiej współpracujących ze sobą firm i szkół zawodowych,
  - nagrodzono najlepszych uczniów ww. szkół za wyniki w nauce,
  - podpisano porozumienie o utworzeniu Łódzkiego Klastra Edukacyjnego (ŁKE) - platformy współpracy pomiędzy biznesem a zapleczem edukacyjnym i naukowym województwa na rzecz szeroko pojętego kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnego przemysłu i rynku pracy. Klastrę zrzesza obecnie 23 podmioty, w tym jednostki samorządu terytorialnego, szkoły zawodowe, centra kształcenia ustawicznego oraz przedsiębiorców zaangażowanych w edukację zawodową,
- podpisał z władzami Powiatu Kutnowskiego i Województwa Łódzkiego list intencyjny w sprawie utworzenia w Kutnie filii Centrum Kształcenia Ustawicznego Nowoczesnych Technologii w Łodzi. Przeprowadzono liczne spotkania z lokalnymi pracodawcami w celu zapoznania się z ich potrzebami kadrowymi i dopasowania do nich profili kształcenia. ŁSSE S.A. zobowiązała się do wyposażenia w sprzęt komputerowy sali dydaktycznej w filii Centrum.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

ŁSSE S.A. jest członkiem Klastra ICT skupiającego ponad 20 firm IT i ICT w regionie łódzkim. Przedstawiciele strefy biorą udział w posiedzeniach Rady Klastra oraz spotkaniach zespołów zadaniowych, m.in. zespołu ds. projektów oraz zespołu ds. promocji klastra.

W grudniu 2015 r. został powołany klastr LODZistics Logistyczna Sieć Biznesowa Polski Centralnej, który będzie zrzeszał firmy z branży logistycznej, samorządy, jednostki badawczo-rozwojowe, instytucje otoczenia biznesu, a także inne podmioty działające w sektorze logistyki. Łódzka SSE S.A. jest jednym z inicjatorów powołania tego klastra z uwagi na silny potencjał logistyczny regionu łódzkiego oraz usytuowanie w centrum węzła

komunikacyjnego Polski i Europy. Główne cele klastra to podniesienie konkurencyjności firm poprzez stymulowanie innowacyjności branży logistycznej, w tym transferu technologii, rozwój dobrych praktyk, zastosowanie nowoczesnych rozwiązań transportowych, jak przewozy intermodalne, system RFS w transporcie lotniczym czy eco-driving. Członkowie klastra będą mieli możliwość oddziaływania na profil kształcenia w ramach szkolnictwa zawodowego i wyższego.

W czerwcu 2015 r. ŁSSE S.A. podpisała także list intencyjny w sprawie utworzenia klastra Wyżyna Lotnicza, który zrzesza jednostki samorządu terytorialnego z województwa łódzkiego, mazowieckiego, lubelskiego, uczelnie wyższe (Politechnika Łódzka, Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu) oraz ARP S.A., ŁSSE S.A. i PAIiZ S.A. Utworzenie tego klastra ma na celu aktywizację miast sygnatariuszy listu intencyjnego w zakresie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej, pozyskania nowych inwestorów z branży lotniczej i kosmicznej.

7. Mielecka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Przedstawiciel Mieleckiego Oddziału ARP S.A., która zarządza strefą, został członkiem Rady Programowej Młodzieżowej Akademii Umiejętności Technicznych „Leonardo”, nad którą patronat naukowy objął Prorektor ds. Kształcenia Akademii Górniczo-Hutniczej. Projekt Akademii jest efektem Festiwalu Nauki i Techniki zorganizowanego przez Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu. W ramach pilotażu uruchomiono szereg zajęć dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Promując szkolnictwo zawodowe Zarządzający strefą zorganizował 10 spotkań w ramach tzw. „Dni otwartych Strefy” dla uczniów i studentów, mających na celu m.in. przedstawienie profilu działalności firm na jej terenie. Ponadto przedstawiciel Zarządzającego strefą uczestniczył w badaniu pn. „Barometr zawodów” prowadzonym w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mielcu. Promocja i rozwój szkolnictwa zawodowego były także przedmiotem konferencji w Lublinie oraz tematem spotkań z kuratorami oświaty w Rzeszowie, Lublinie i Szczecinie.

W 2015 r. Polskie Zakłady Lotnicze Sp. z o.o., która działa na terenie strefy, objęła patronatem klasy o kierunku technik mechanik przemysłu lotniczego w Zespole Szkół Technicznych w Mielcu.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W październiku 2015 r. ARP S.A. została przyjęta w poczet członków Stowarzyszenia Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego Dolina Lotnicza. W skład stowarzyszenia wchodzi ponad 130 podmiotów, w tym przedsiębiorcy z branży lotniczej, ośrodki naukowo-badawcze oraz zaplecze edukacyjne i szkoleniowe. Dolina Lotnicza jest najdłużej działającym i najbardziej prężnym klastrem branżowym w Polsce. Zadaniem Doliny Lotniczej jest promocja regionu poprzez dostarczanie różnorodnych produktów i usług dla przemysłu lotniczego, co służy przyciąganiu inwestorów zagranicznych, rozwijaniu współpracy z innymi

ośrodkami lotniczymi, uczelniami technicznymi i jednostkami badawczymi. W Dolinie Lotniczej działa 22 inwestorów strefowych – firmy zagraniczne, a także wiele małych i średnich zakładów, często rodzinnych.

Dolina Lotnicza posiada status Krajowego Klastra Kluczowego, definiujący jednostkę o największym potencjale konkurencyjnym i ogromnym znaczeniu dla polskiej gospodarki. Jedną z jej głównych płaszczyzn działania jest rozwój edukacji realizowany już od szkół podstawowych, w których zachęca się dzieci do kształcenia w kierunku inżynieryjnym, aż po szkolnictwo wyższe (nowoczesne Laboratorium Badań Materiałów dla Przemysłu Lotniczego na Wydziale Budowy Maszyn i Lotnictwa Politechniki Rzeszowskiej).

Ponadto prężnie rozwijają się inne klastry branżowe, w których aktywnie uczestniczą inwestorzy strefowi, tj.: Wschodni Sojusz Motoryzacyjny East Automotive Alliance (członkiem założycielem jest działający w strefie przedsiębiorca Kirchoff Polska sp. z o.o.), czy Klaster Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych Poligen.

8. Pomorska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2015 r. Zarządzający strefą pomorską podjął następujące działania na rzecz szkolnictwa zawodowego:

- zorganizował spotkanie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego z przedsiębiorcami z branży elektronicznej w celu wypracowania modelu szkolenia dla przyszłych kadr,
- wspólnie z Naczelnikiem Oświaty w Starogardzie Gdańskim podjął działania na rzecz utworzenia zawodu technik technologii drewna,
- zaprezentował dobre praktyki w zakresie szkolnictwa zawodowego oraz współpracy biznesu i szkół dla przedsiębiorców zrzeszonych w Amerykańskiej Izbie Handlowej, podczas konferencji „Polska Rama Kwalifikacji” w CEN w Gdańsku oraz w trakcie Kongresu Edukacja i Rozwój (wraz z działającym w strefie przedsiębiorcą Steico S.A.),
- zorganizował wizytę uczniów z gdańskich gimnazjów w trzech firmach z Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego (Robonet, Powel, Gforces) w ramach Tygodnia Zawodowców zorganizowanego przez miasto Gdańsk,
- zorganizował konferencję „Stawiamy na Szkolnictwo Zawodowe” w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym,
- wziął udział w opracowywaniu strategii edukacji dla miasta Torunia,
- zorganizował konkurs filmowy „Wykształcenie pod zatrudnienie” adresowany do uczniów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników,
- zorganizował wizyty studyjne młodzieży ze szkół technicznych w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości u inwestorów z podstref: Łysomice, Włocławek, Bydgoszcz i Barcin,
- podpisał listy intencyjne o współpracy w obszarze szkolnictwa zawodowego z Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A., Inwest-Parkiem sp. z o.o. w Pile oraz Bydgoską Agencją Rozwoju Regionalnego sp. z o.o.,

- wziął udział w posiedzeniu Rady Programowej Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej *Aktywni Pomorzanie*,
- zorganizował wraz z Biurem Karier Politechniki Gdańskiej Dzień Strefy - targi pracy z udziałem przedsiębiorców działających w strefie pomorskiej.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

PSSE sp. z o.o. od lat uczestniczy i pomaga rozwijać najważniejsze inicjatywy klastrowe w regionie pomorskim oraz w województwach ościennych. Zarządzający zaangażowany jest w działalność następujących klastrów: Pomorskiego Klastra Edukacji, Kujawsko-Pomorskiego Klastra Rolno - Spożywczego, Bałtyckiego Klastra Ekoenergetycznego, Interizon - Pomorskiego Klastra ICT, Polskiego Klastra Morskiego, sEaNERGIA, Klastra Inżynierii Kosmicznej i Satelitarnej.

Wkład PSSE sp. z o.o., jako instytucji otoczenia biznesu, w rozwój klastrów polega na ułatwianiu dostępu do zasobów wiedzy i technologii oraz na skutecznym sieciowaniu partnerów biznesowych. Szczególne znaczenie mają wspólne działania podejmowane z Interizon - Pomorskim Klastrem ICTa, które służą ułatwieniu firmom z sektora MŚP rozpoczęcie działalności i zapewnienie merytorycznego wsparcia na dalszym etapie ich funkcjonowania.

W 2015 r. kontynuowano prace służące rozwojowi Pomorskiego Klastra Edukacyjnego, którego Koordynatorem jest PSSE sp. z o.o. Klaster ten został powołany w celu wypracowania najlepszych rozwiązań wspierających kształcenie przyszłych kadr. Ma on stanowić forum, które ułatwi współpracę firm działających w strefie ze szkołami zawodowymi tak, aby przygotowywać uczniów do pracy w konkretnych przedsiębiorstwach.

9. Słupska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

PARR S.A. zarządza Słupskim Inkubatorem Technologicznym jako miejscem podnoszenia kwalifikacji kadr przedsiębiorców oraz zapleczem praktycznym dla nauki określonych zawodów. Na terenie Inkubatora funkcjonuje Pracownia Automatyki, Robotyki i Systemów Wizyjnych. Jest to unikatowe w skali kraju zaplecze, w którym swoje kwalifikacje z zakresu automatyki

i robotyki podnoszą kadry inżynierskie przedsiębiorców, dzięki organizowanym seminariom i szkoleniom.

W 2015 r. PARR S.A. podjęła następujące działania mające na celu rozwój edukacji, w tym szkolnictwa wyższego i zawodowego:

- zorganizowała wizyty studyjne w Słupskim Inkubatorze Technologicznym,
- współorganizowała „II Słupskie Targi Edukacyjne” oraz Dzień Otwarty w „Kronospan” dla młodzieży, przy okazji Szczecineckiego Forum Klastra Meblowego,
- w ramach Pomorskich Dni Energii 2015 zorganizowała Słupskie Dni Energii w Słupskim Inkubatorze Technologicznym.

PARR S.A. od wielu lat prowadzi współpracę z uczelniami wyższymi, tj. z Wyższą Hanzeatycką Szkołą Zarządzania, której jest założycielem, Akademią Pomorską i Politechniką Koszalińską, w zakresie dostosowania systemu kształcenia do potrzeb rynku

pracy. W czerwcu 2015 r. podpisano porozumienie pomiędzy PARR S.A., miastem Szczecinek, Starostwem Powiatowym w Szczecinku, Kronospan Szczecinek sp. z o.o. i Politechniką Koszalińską, dotyczące podjęcia działań w celu uruchomienia, począwszy od roku akademickiego 2016/2017, Wydziału Zamiejscowego Politechniki Koszalińskiej o specjalności inżynierskie zastosowanie komputerów w branży drzewnej.

Działania na rzecz rozwoju klastrów:

W 2015 r. kontynuowano współpracę w ramach Bałtyckiego Klastra sEaNERGIA oraz Szczecineckiego Klastra Meblowego.

Celem Bałtyckiego Klastra sEaNERGIA jest kreowanie i wykorzystywanie innowacji badawczo-rozwojowych dla celów gospodarczych, szczególnie w obszarze energii odnawialnej, budownictwa pasywnego, ICT, ekologii i turystyki medycznej.

W 2015 r. podpisano porozumienie kooperacyjne w zakresie współpracy na rzecz rozwoju Szczecineckiego Klastra Meblowego w Szczecinku. PARR S.A. jest partnerem wspierającym, a zarazem jednym z założycieli klastra. Strefa wsparła organizację i promocję Forum Szczecineckiego Klastra Meblowego, które odbyło się we wrześniu 2015 r.

10. SSE „Starachowice”

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

SSE „Starachowice” S.A. należy do inicjatorów-założycieli Świętokrzyskiego Klastra Edukacji Zawodowej (ŚKEZ), który rozpoczął działalność w kwietniu 2015 r. i obecnie liczy 47 podmiotów. Głównym celem inicjatywy jest współpraca w zakresie poprawy jakości kształcenia zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz ściślejsze powiązanie kształcenia zawodowego z potrzebami przedsiębiorców. Patronatu inicjatywie udzielił Minister Gospodarki i Minister Edukacji Narodowej. Wśród członków znajdują się instytucje szkolnictwa wyższego, szkolnictwa zawodowego, przedsiębiorcy, instytucje wsparcia biznesu i przedstawiciele władz województwa.

Dzięki wsparciu strefy powstały w roku szkolnym 2015/2016 dwie klasy patronackie, w których uczniowie kształcą się w systemie dualnym, w partnerstwie z przedsiębiorcami. W Starachowicach klasę otworzyli: MAN Bus Sp. z o.o., Zespół Szkół Zawodowych nr 3, Starostwo Powiatowe oraz SSE „Starachowice” S.A. Klasa liczy 16 uczniów, którzy kształcą się w zawodzie elektromechanik pojazdów samochodowych. Mecenat nad dodatkowymi zajęciami ze specjalistycznego języka niemieckiego objęła SSE „Starachowice” S.A. Proces kształcenia przebiega w taki sposób, aby umożliwić młodzieży zdanie egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz egzaminu Polsko-Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Z kolei w Ostrowcu Świętokrzyskim klasa powstała przy udziale CELSA Huta Ostrowiec Sp. z o.o., Zespołu Szkół nr 3, Starostwa Powiatowego oraz SSE „Starachowice” S.A. W klasie tej kształcą się 37 uczniów w zawodzie technik mechatronik. Mecenat nad dodatkowymi zajęciami z języka angielskiego objęła SSE „Starachowice” S.A.

Zarządzający brał również udział w tworzeniu systemu doradztwa zawodowego dla gimnazjów w powiecie starachowickim. System dotyczy działań podejmowanych przez poszczególne gimnazja z terenu powiatu w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia ponadgimnazjalnego oraz kształtowania postaw

opartych na kulturze pracy. Określa rolę, zadania i metody oraz formy pracy zawodoznawczej nauczycieli w ramach rocznego planu działania i ma być włączony do statutu szkoły. Harmonogram pracy w ramach systemu ma charakter otwarty i może być modyfikowany w zależności od specyfiki placówki.

W 2015 r. SSE „Starachowice” S.A. włączała się w promowanie przedsiębiorczości, innowacyjności i kształcenia zawodowego wśród uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz ich rodziców. Strefa uczestniczyła w:

- Targach Edukacyjnych „Edukacja 2015” w Kielcach, na których przeprowadziła warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół gimnazjalnych nt. *Czym należy kierować się, a czym nie, przy wyborze szkoły ponadgimnazjalnej i przyszłego zawodu*,
- „Tygodniu Zawodowca” w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu,
- obchodach roku szkolnictwa zawodowego „Twój zawód – Twoja przyszłość” w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Stefana Roweckiego „Grota” w Jędrzejowie, przedstawiając referat *Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru* dla uczniów szkół gimnazjalnych z powiatu jędrzejowskiego,
- konferencji „Zawodowcy. Szkoła i Pracodawca na rynku pracy” w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach, przedstawiając referat *Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru* dla uczniów szkół gimnazjalnych i zawodowych z Kielc. Spotkanie odbyło się w ramach inicjatywy „Partnerstwo: Szkoła – Pracodawca”,
- konferencji na Targach Kielce podsumowującej realizację projektu „Edukacja zawodowa w praktyce. Szkoła zawodowa gwarancją sukcesu zawodowego”, przeprowadzając warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół gimnazjalnych i zawodowych na temat *Czego absolwent szkoły nie potrafi a powinien*,
- ogólnopolskiej konferencji „Centra Kształcenia Praktycznego w systemie edukacji dla rynku pracy” w Centrum Kształcenia Praktycznego w Starachowicach, przedstawiając rolę specjalnych stref ekonomicznych we wspieraniu kształcenia zawodowego na potrzeby rynku pracy,
- konferencji pt. „Poznaj swojego doradcę kariery! Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego dla Gimnazjów w Powiecie Starachowickim”, organizowana przez Centrum Kształcenia Praktycznego w Starachowicach z okazji Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

SSE „Starachowice” S.A. jest współzałożycielem Świętokrzyskiego Klastra Metalowego „METAL-CAST”. Celem klastra jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw z branży metalowo-odlewniczej poprzez stworzenie platformy współpracy wzajemnej oraz współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi i instytucjami otoczenia biznesu. Członkowie klastra prowadzą prace badawczo-rozwojowe, promują intensywne wzajemne kontakty, korzystają ze wspólnego zaplecza technologicznego, wymieniają wiedzę i doświadczenia, tworzą sieci powiązań.

11. Suwalska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2015 r. Zarządzający strefą w ramach działań związanych ze szkolnictwem zawodowym zorganizował we współpracy z Podlaskim Kuratorem Oświaty konferencję pt. „Rola szkolnictwa zawodowego w województwie podlaskim”, w której udział wzięło ponad 100 dyrektorów szkół z woj. podlaskiego, przedsiębiorcy oferujący miejsca odbywania praktyk i staży dla uczniów, przedstawiciele urzędu marszałkowskiego i instytucji rynku pracy.

Zarządzający przeprowadził także kampanię informacyjno-promocyjną „Specjalista z wyboru” skierowaną głównie do uczniów ostatnich klas gimnazjów oraz ich rodziców. Na kampanię składały się m.in.:

- akcja billboardowa i plakatowa z hasłem „Specjalista z wyboru - gimnazjalisto wybierz szkołę z zawodem”,
- wycieczki gimnazjalistów i ich rodziców do zakładów pracy działających na terenie Suwalskiej SSE współpracujących ze szkołami i oferujących miejsce odbywania praktyk i staży,
- audycje i debaty radiowe, programy publicystyczne w telewizji z udziałem Prezesa SSSE oraz przedstawicieli kuratorium oświaty, władz samorządowych różnego szczebla oraz Podlaskiego Związku Pracodawców nt. rozwoju szkolnictwa zawodowego w regionie,
- cykl audycji radiowych skierowanych do młodzieży zatytułowany „Wieczór z ekspertem” pod hasłem „Dlaczego warto wybrać szkolnictwo zawodowe”. Dotyczył on praktyk w przedsiębiorstwach, zalet kształcenia zawodowego, wymagań i oczekiwań podlaskich przedsiębiorców,
- konkurs „Szkoła zawodowa mój wybór” zorganizowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej przy współpracy Suwalskiej SSE S.A.

Przedstawiciel Suwalskiej SSE S.A. został zaproszony do prac merytorycznych:

- zespołu ds. opracowania programu rozwoju kompetencji zawodowych w województwie podlaskim, zgodnego z zapotrzebowaniem głównych gałęzi przemysłu. Program ten będzie podstawą do przygotowania projektów konkursowych w zakresie wsparcia kształcenia zawodowego ze środków POWER,
- zespołu ds. kształcenia zawodowego i ustawicznego pracującego nad Strategią Oświaty Miasta Suwałk do 2020 r.

Istotnym działaniem w zakresie promocji i wspierania kształcenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków zgodnych z preferencjami przedsiębiorców działających na terenie Suwalskiej SSE, było uruchomienie programu stypendialnego skierowanego do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W 2015 r. Suwalska SSE ufundowała 14 stypendiów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Ełku, Gołdapi i Suwałkach, a także 4 stypendia dla słuchaczy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach.

W 2015 r. podczas konferencji „Klucz do sukcesu” zorganizowanej w Gołdapi został podpisany list intencyjny w sprawie powołania i rozwoju Warmińsko-Mazurskiego Klastra Edukacyjnego. Inicjatywa ta była wynikiem spotkania Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty, Starosty Gołdapskiego i Prezesa Suwalskiej SSE S.A. i odpowiedzią na konieczność

połączenia potrzeb pracodawców z możliwościami szkół, czyli zapewnienia wysokiej jakości kadry dla rozwijającej się gospodarki.

Inicjatywa klastrowa

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. należy do trzech organizacji klastrowych: Klastra Obróbki Metali, Grajewskiego Klastra Przemysłowego i Polish Wood Cluster.

Klaster Obróbki Metali w październiku 2015 r. zdobył status Krajowego Klastra Kluczowego. Rozpoczął działalność w 2006 r. z inicjatywy Centrum Promocji Podlasia (obecnie Centrum Promocji Innowacji i Rozwoju) i obecnie skupia blisko 60 podmiotów, jednostek badawczo-rozwojowych i instytucji otoczenia biznesu z obszaru północno-wschodniej Polski (głównie z województwa podlaskiego, warmińsko-mazurskiego oraz lubelskiego), działających w branży obróbki metali. Członkami klastra są krajowi i światowi liderzy produkcji maszyn i urządzeń o wysokim potencjale rozwojowym. Klaster realizuje projekty badawcze, eksportowe, edukacyjne, informatyczne, inwestycyjne i promocyjne. Jego zadaniem jest tworzenie kompleksowej oferty produktowo-usługowej na bazie funkcjonującej platformy internetowej, podnoszenie jakości i innowacyjności oferowanych usług oraz produktów, a także podnoszenie kompetencji zasobów ludzkich poprzez szkolenia.

Grajewski Klaster Przemysłowy funkcjonuje od 2012 r., zrzeszając m.in.: Spółdzielnię Mleczarską MLEKPOL, Centrum Promocji Innowacji i Rozwoju z siedzibą w Białymstoku, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach. Misją klastra jest wspieranie podlaskich przedsiębiorców działających w branży przemysłowej oraz branżach pokrewnych poprzez stworzenie trwałych ram współpracy opartych na transferze wiedzy, technologii i rozwiązań innowacyjnych pomiędzy członkami klastra przy udziale samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowo-badawczych i instytucji naukowych. Cele klastra realizowane są między innymi poprzez wdrażanie i rozpowszechnianie innowacyjnych technologii wśród przedsiębiorstw i instytucji badawczo-rozwojowych, wsparcie działań eksportowych, promocję regionalnych marek oraz branży, w której funkcjonują członkowie klastra na rynkach międzynarodowych.

Polish Wood Cluster (Polski Klaster Drzewny) istnieje jako powiązanie wzajemne firm branży drzewnej i energetycznej, instytucji naukowych (uczelni wyższych, instytucji badawczo-rozwojowych) oraz instytucji otoczenia biznesu. Koordynowany jest przez Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości sp. z o.o. Klaster skupia ponad 90 podmiotów, w tym Suwalską SSE S.A. Priorytetami klastra są: integracja i reprezentacja interesów przedsiębiorstw związanych z branżą drzewną i energetyczną oraz firm powiązanych, działalność badawczo-rozwojowa związana z ww. branżami, opracowywanie i wdrażanie wspólnych innowacyjnych rozwiązań, kształcenie pracowników dla branży, wykształcenie i promocja wspólnej marki oraz lobbing na rzecz branży.

12. Tarnobrzaska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Zarządzający Tarnobrzeską SSE w styczniu 2015 r. podjął działania związane z utworzeniem Klastra Edukacji Zawodowej. Do klastra przystąpiły samorzady, które prowadzą szkoły zawodowe i gimnazja, organizacje otoczenia biznesu oraz Podkarpacki Kurator Oświaty.

Klaster obejmuje swoim zasięgiem powiaty: nizański, tarnobrzegi, stalowowolski oraz miasta: Tarnobrzeg i Przemyśl. Główne zadania klastra to:

- promocja szkolnictwa zawodowego oraz podniesienie jego prestiżu,
- stworzenie sieci współpracy oraz wypracowanie modelu komunikacji pomiędzy pracodawcami a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w celu ustalenia kierunków kształcenia w oparciu o zapotrzebowanie firm,
- modernizacja oferty kształcenia zawodowego i dostosowania jej do potrzeb rynku pracy,
- podnoszenie jakości kształcenia poprzez zwiększenia dostępu uczniów i nauczycieli do nowoczesnych technik i technologii,
- zwiększenie udziału pracodawców w przygotowywaniu programów nauczania oraz organizacji kształcenia praktycznego dla uczniów i słuchaczy szkół lub placówek prowadzących kształcenie zawodowe,
- zapewnienie nauczycielom kształcenia zawodowego możliwości aktualizowania swojej wiedzy przez bezpośredni kontakt z rzeczywistym środowiskiem pracy.

W 2015 r. Zarządzający strefą podjął także wiele inicjatyw dotyczących promocji szkolnictwa zawodowego, uczestniczył w akcjach promocyjnych szkół zawodowych, z którymi współpracuje, dniach otwartych, festiwalach nauki, w konferencjach z dyrektorami szkół gimnazjalnych organizowanych przez kuratoria oświaty. Strefa zorganizowała konferencję „Kadry przyszłości, klastry nowoczesnej gospodarki”, na której zainicjowano debatę na temat roli nowoczesnego szkolnictwa zawodowego oraz klastrów w gospodarce. Podczas konferencji nagrodami Ministra Gospodarki wyróżniono wiodące szkoły, samorządy i pracodawców inwestujących w rozwój szkolnictwa zawodowego.

W czerwcu 2015 r. wspólnie z Prezydentem Miasta Radomia Zarządzający strefą podjął inicjatywę utworzenia Klastra Edukacji Zawodowej w Radomiu.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

ARP S.A. podjęła działania mające na celu przystąpienie do klastra Wschodni Sojusz Motoryzacyjny, w którego skład wchodzi wiodący producenci z branży motoryzacyjnej, tj.: Pilkington Automotive Poland, UNIWHEELS Production Poland sp. z o.o., Federal-Mogul Gorzyce sp. z o.o.

Oddział ARP S.A. w Tarnobrzegu współpracuje też z Klastrem Spawalniczym „Klaster” w Stalowej Woli oraz Radomskim Klastrem Metalowym.

13. Wałbrzyska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2015 r. został powołany Klaster Edukacyjny „INVEST in EDU”, którego celem jest dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. List intencyjny podpisało 76 podmiotów: przedsiębiorcy, szkoły, powiatowe i gminne jednostki samorządu terytorialnego, instytucje okołobiznesowe, Dolnośląskie Kuratorium Oświaty, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Patronat nad inicjatywą objęło Ministerstwo Gospodarki oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej. WSSE jest liderem wspomnianego klastra. W 2015 r.

odbyły się dwa spotkania robocze, podczas których została ustalona strategia jego działania oraz plany na kolejne miesiące.

Od września 2015 r. uruchomiono klasę patronacką GKN Driveline w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Oleśnicy oraz SEGEPO-REFA w Zespole Szkół nr 5 w Wałbrzychu, w których młodzież kształci się w zawodzie operator obrabiarek skrawających.

W lutym i czerwcu 2015 r. zorganizowano dwie edycje konferencji pt. „Mądrzej. Czyli jak kształcić dla gospodarki”. W obu wydarzeniach wzięło udział około 650 przedstawicieli szkół, firm, samorządów oraz uczniów.

W październiku 2015 r. odbyły się Dolnośląskie Targi Zawodów Przyszłości, Innowacji i Eksportu, w których wzięło udział 64 wystawców, w tym przedsiębiorcy działający w strefie i poza nią, szkoły zawodowe i techniczne, instytucje okołobiznesowe oraz instytucje związane z edukacją. Targi odwiedziło ponad 1000 osób (gimnazjalistów III klas oraz uczniów szkół zawodowych I-III).

Ponadto w 2015 r. Zarządzający zaangażował się w projekty realizowane przez partnerów klastra, m.in. w:

- konferencję „Szkola Zawodowa Szkoła Pierwszego Wyboru”, zorganizowaną przez Dolnośląskie Kuratorium Oświaty, na której zaprezentowano dobre praktyki firm strefowych,
- seminarium podczas „Dnia Otwartych Drzwi” w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Oławie, na którym uczniom szkół gimnazjalnych przedstawiono Wałbrzyską SSE oraz dobre praktyki przedsiębiorców,
- wizyty studyjne uczniów u przedsiębiorców strefowych (m.in. Faurecia Wałbrzych, Toyota Motor Manufacturing Poland, Tristone Flowtech Poland),
- spotkanie rady konsultacyjnej ds. kształcenia zawodowego przy Dolnośląskim Kuratorium Oświaty, spotkanie rady programowej szkolnictwa zawodowego w woj. opolskim zorganizowane przez Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Z uwagi na fakt, że około 30% podmiotów działających na terenie Wałbrzyskiej SSE należy do branży motoryzacyjnej lub jest z nią powiązanych, Zarządzający przystąpił jako lider wspierający do Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego (DKM), założonego pod koniec 2014 r. przez Legnicką SSE. Wśród 34 członków klastra są trzy firmy funkcjonujące na terenie Wałbrzyskiej SSE (Faurecia Wałbrzych, GKN Driveline i Nysa Zakład Pojazdów). Pod koniec 2015 r. podjęte zostały działania mające na celu opracowanie strategii klastra.

W maju 2015 r. Wałbrzyska SSE wspólnie z Legnicką SSSE, Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego oraz pozostałymi partnerami, powołała Dolnośląski Klaster Lotniczy. Priorytetowym celem klastra lotniczego jest stworzenie warunków do rozwoju oraz lokowania w południowo-zachodniej Polsce nowych projektów inwestycyjnych powiązanych z branżą lotniczą.

Ponadto WSSE uczestniczyła w tworzeniu Klastra Wałbrzyskie Surowce, który został zarejestrowany w październiku 2015 r. Koordynatorem klastra jest Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A. Ma on na celu wsparcie rozwoju przemysłu surowcowo-

energetycznego, zmierzające do wytwarzania wysoko przetworzonych wyrobów w oparciu o lokalne zasoby naturalne. W grudniu 2015 r. odbyło się spotkanie członków klastra, podczas którego zaprezentowano możliwości współpracy z instytucjami z otoczenia klastra, budowy potencjału badawczo-rozwojowego i infrastruktury inwestycyjnej.

14. Warmińsko-Mazurska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Warmińsko-Mazurska SSE S.A. w 2015 r. prowadziła szereg działań na rzecz wspierania i rozwoju współpracy szkół zawodowych oraz przedsiębiorców, m.in.:

- uczestniczyła w konferencji „Dobry wybór – lepszy start - wspieranie ucznia gimnazjum w wyborze kierunku kształcenia i planowaniu kariery zawodowej”. Konferencja skierowana była do dyrektorów gimnazjów, doradców zawodowych, gimnazjalistów i ich rodziców,
- podpisała porozumienie o współpracy z Warmińsko-Mazurskim Kuratorium Oświaty, w którym strony zobowiązały się do zapewnienia spójnych działań na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego na terenie Warmii i Mazur, upowszechnienia i rozwoju współpracy szkół i pracodawców oraz promocji kształcenia ustawicznego;
- wzięła udział w konferencji „Szkoły i pracodawcy – razem ku lepszej jakości kształcenia zawodowego”,
- zorganizowała 2 wyjazdy studyjne młodzieży do zakładów produkcyjnych w celu zaznajomienia jej ze specyfiką pracy w danym zawodzie (dla uczniów Zespołu Szkół w Miłakowie do Fabryki Mebli Wójcik w Elblągu, dla olsztyńskich gimnazjalistów do zakładu BRW Sofa w Iławie),
- wraz z Warmińsko-Mazurskim Kuratorem Oświaty zorganizowała konferencję „Uczeń, szkoła, pracodawca - możliwości i wyzwania” poświęconą doskonaleniu współpracy szkół z pracodawcami oraz wspieraniu ucznia w planowaniu kariery zawodowej,
- wzięła udział w konferencji organizowanej przez Ministerstwo Gospodarki pt. „Współpraca wyższych szkół zawodowych z biznesem”,
- współpracowała z Zespołem Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie przy tworzeniu klasy zawodowej o nowym profilu – tapicer,
- ufundowała nagrody dla uczniów klas zawodowych Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Kresowiaków w Bartoszycach w konkursie dotyczącym innowacji,
- podpisała list intencyjny w sprawie utworzenia Warmińsko-Mazurskiego Klastra Edukacyjnego, który będzie stymulować współpracę pomiędzy szkołami, placówkami edukacyjnymi, doradcami zawodowymi, przedsiębiorstwami, administracją, fundacjami, stowarzyszeniami oraz innymi zainteresowanymi instytucjami w celu wsparcia i rozwoju kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb pracodawców.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2015 r. Zarządzający strefą zaangażował się we współtworzenie, inicjowanie oraz rozwój współpracy klastrowej głównie w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego, zwłaszcza z zakresu przemysłu drzewnego i meblarskiego. Najprężniej działającym w tej branży klastrem jest Klaster Mebel Elbląg, który skupia

zarówno producentów mebli, jak i producentów akcesoriów i elementów meblowych oraz instytucje otoczenia biznesu.

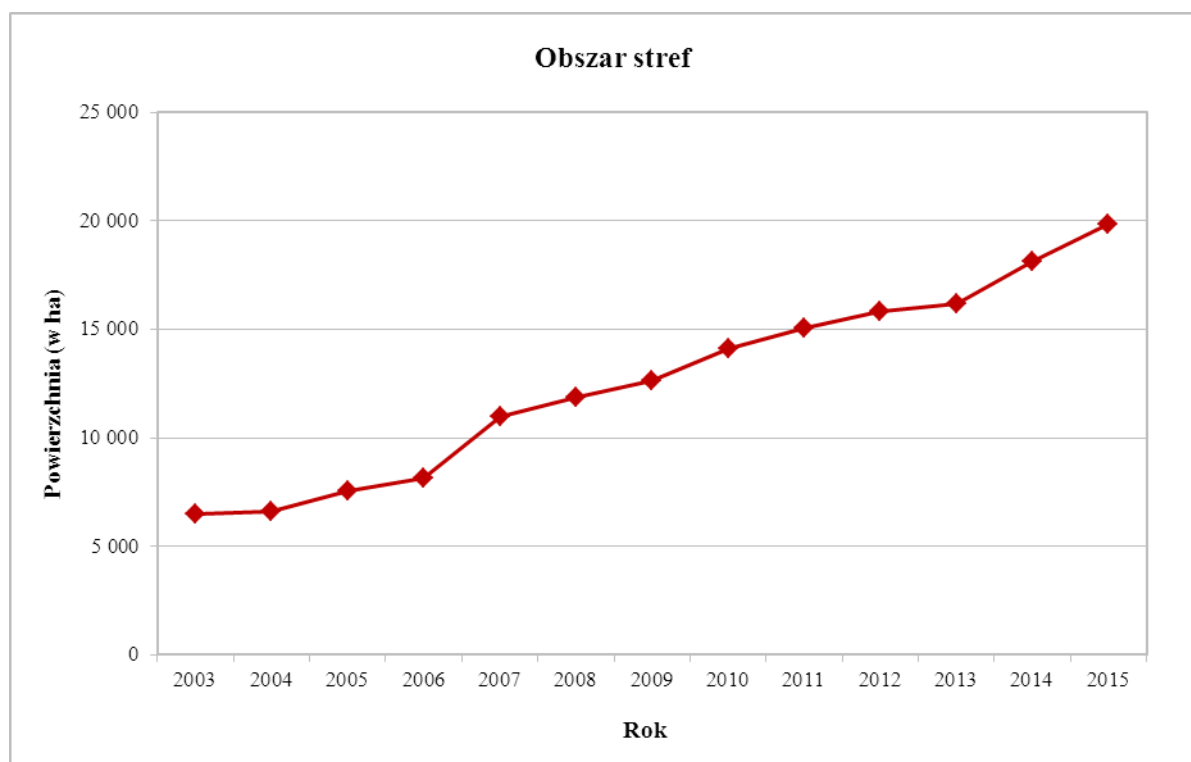
Spółka włączyła się również w działania Mazowieckiego Klastra Chemicznego. Jest to przedsięwzięcie, którego celem jest poprawa konkurencyjności oraz wzrost potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw z branży chemicznej poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń z instytucjami naukowo-badawczymi.

Podsumowanie

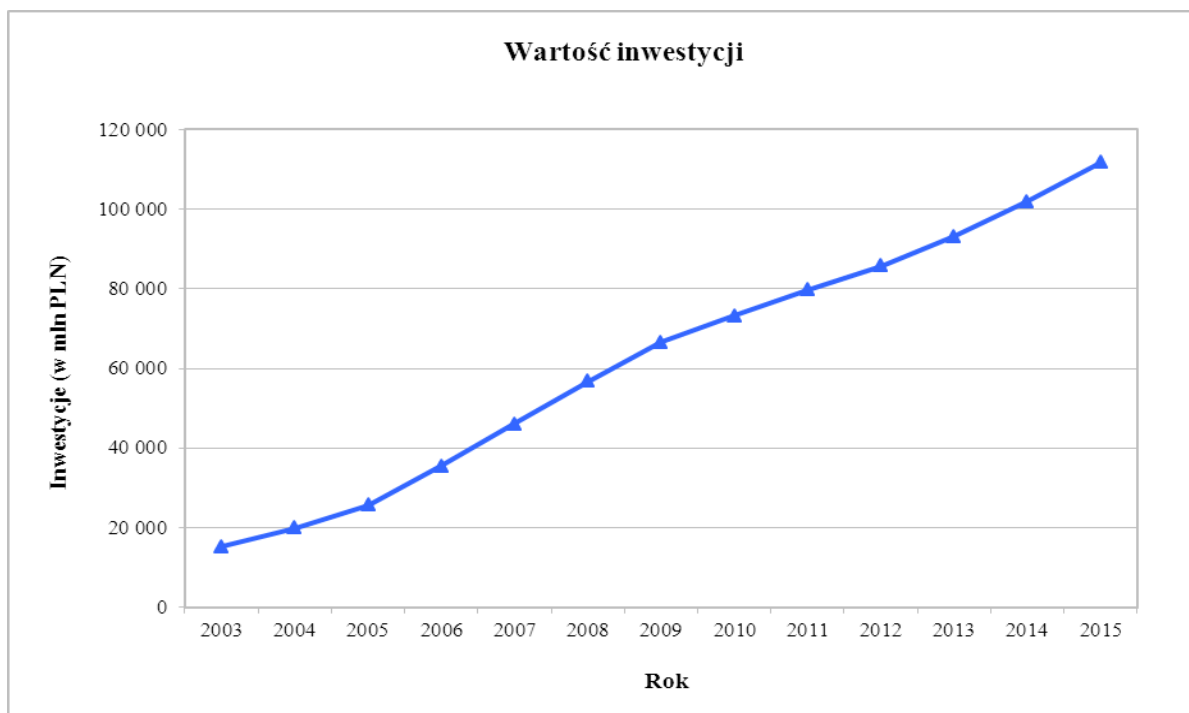
Rok 2015 charakteryzował się niższą dynamiką podstawowych zmiennych opisujących efekty funkcjonowania specjalnych stref w porównaniu z 2014 r., z wyjątkiem dynamiki nakładów inwestycyjnych, która pozostała na tym samym poziomie.

Liczba wydanych nowych zezwoleń była niższa o 50% w stosunku do 2014 r., przy czym pierwsze półrocze 2014 r. było pod tym względem wyjątkowe z uwagi na zaostrenie przepisów dotyczących zasad udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej, które weszły w życie z dniem 1 lipca 2014 r. W 2015 r. obniżeniu uległ także wskaźnik dynamiki nowych miejsc pracy. W dużej mierze wynika to z tego, iż wygasło 39 zezwoleń na działalność w strefie mieleckiej z powodu upływu terminu, na jaki zostały udzielone. W konsekwencji w sprawozdawczości obejmującej przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia liczba nowych miejsc pracy zmniejszyła się o blisko 8,5 tys., podczas gdy spółki te nadal prowadzą działalność i zatrudniają pracowników. Analogiczna uwaga dotyczy wartości kapitału zainwestowanego na terenie stref, która zmniejszyła się z wyżej wspomnianego powodu o blisko 2,8 mld zł.

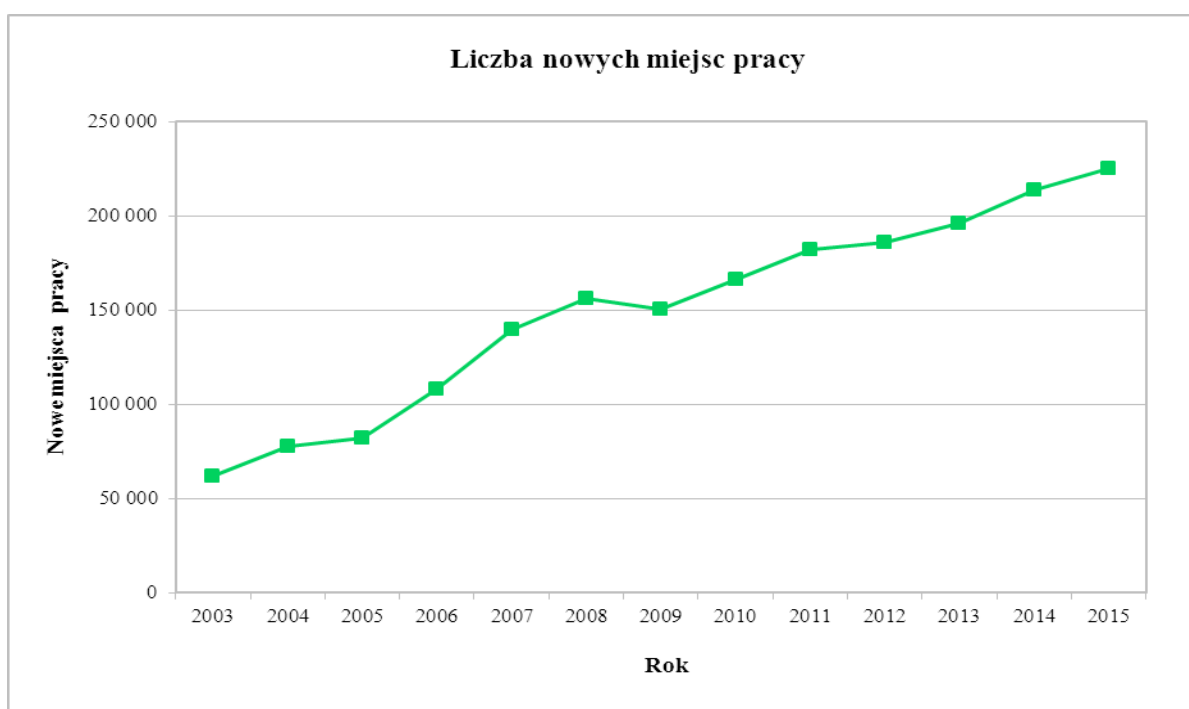
Na poniższych wykresach przedstawiono zmiany obszaru stref, wielkości poniesionych przez przedsiębiorców nakładów inwestycyjnych i liczbę utworzonych nowych miejsc pracy w latach 2003 – 2015.

W 2015 r. powierzchnia stref zwiększyła się o 1,7 tys. ha. Jej przyrost był niższy o 0,2 tys. ha w porównaniu z rokiem 2014. Było to trzecie co do wielkości rozszerzenie granic stref w rozpatrywanym okresie. Największy wzrost ich powierzchni, o ok. 2,8 tys. ha, miał miejsce w 2007 r. i był wówczas wynikiem zwiększenia w 2006 r. łącznego limitu obszaru stref z 8 tys. do 12 tys. ha.

W 2015 r. przyrost skumulowanej wartości zainwestowanego kapitału utrzymał się na tym samym poziomie co w 2014 r. i wyniósł 9,5%. Choć dynamika inwestycji znacząco odbiegała od odnotowywanej w latach 2005 – 2009, to jej poziom był wyższy niż w latach 2011-2013.

W 2015 r. liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na koniec 2015 r. zwiększyła się w stosunku do 2014 r. o 5,3%. Wskaźnik dynamiki osiągnął więc taki sam poziom jak w roku 2013, ale był niższy o 3,8 pkt proc. w stosunku do roku 2014.

